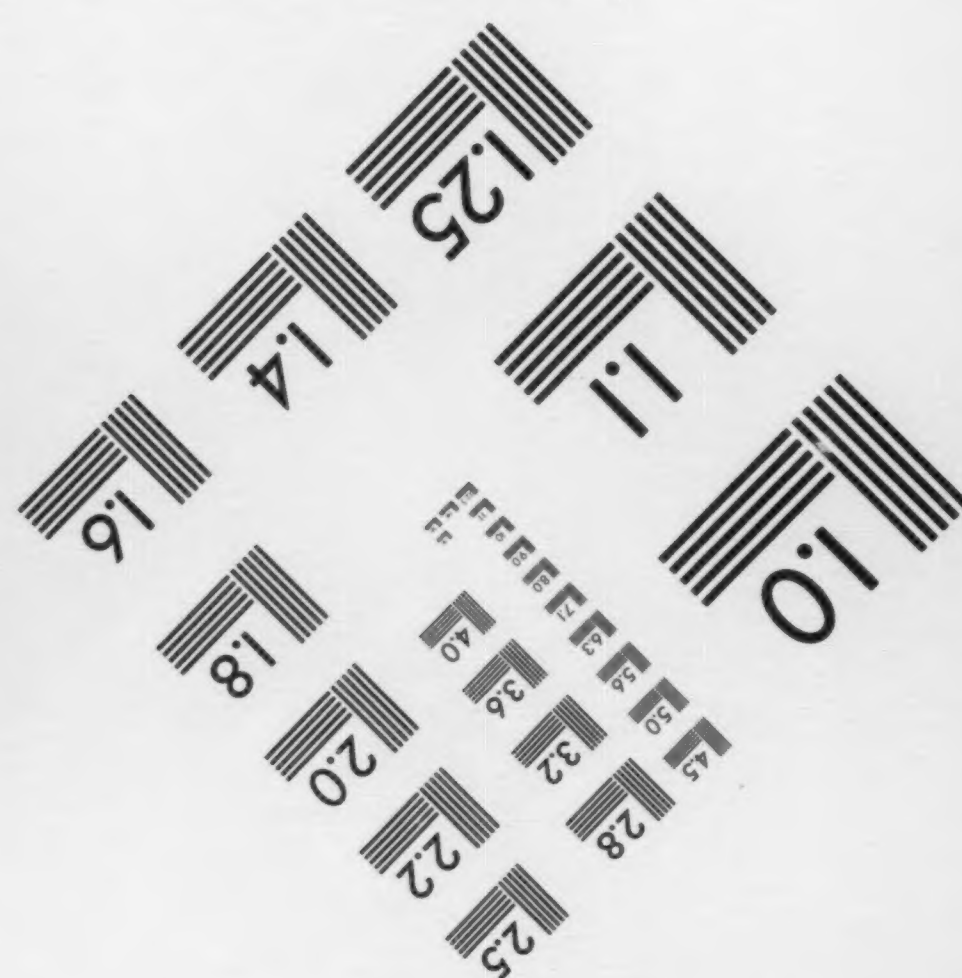
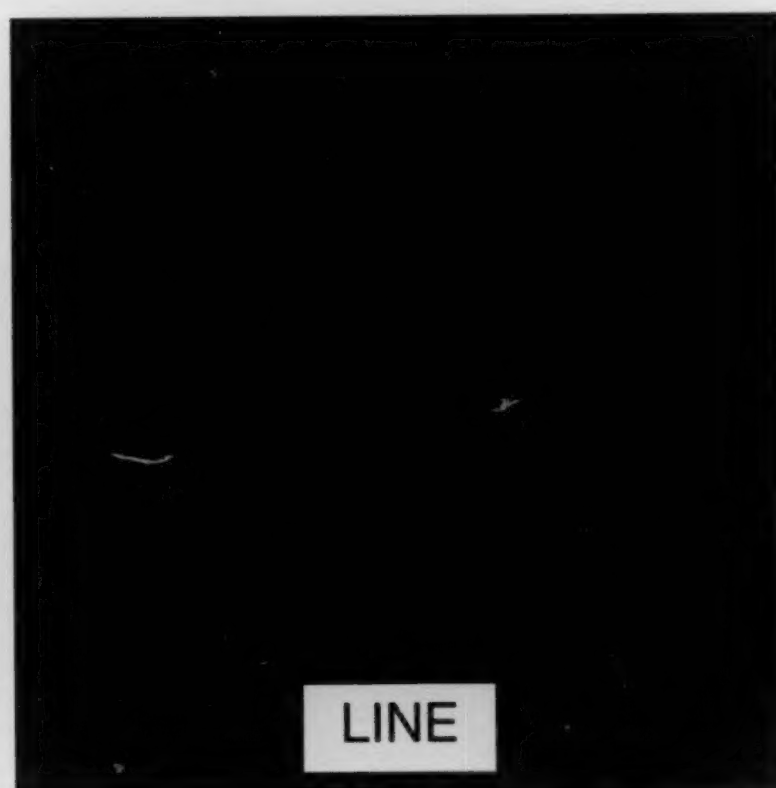
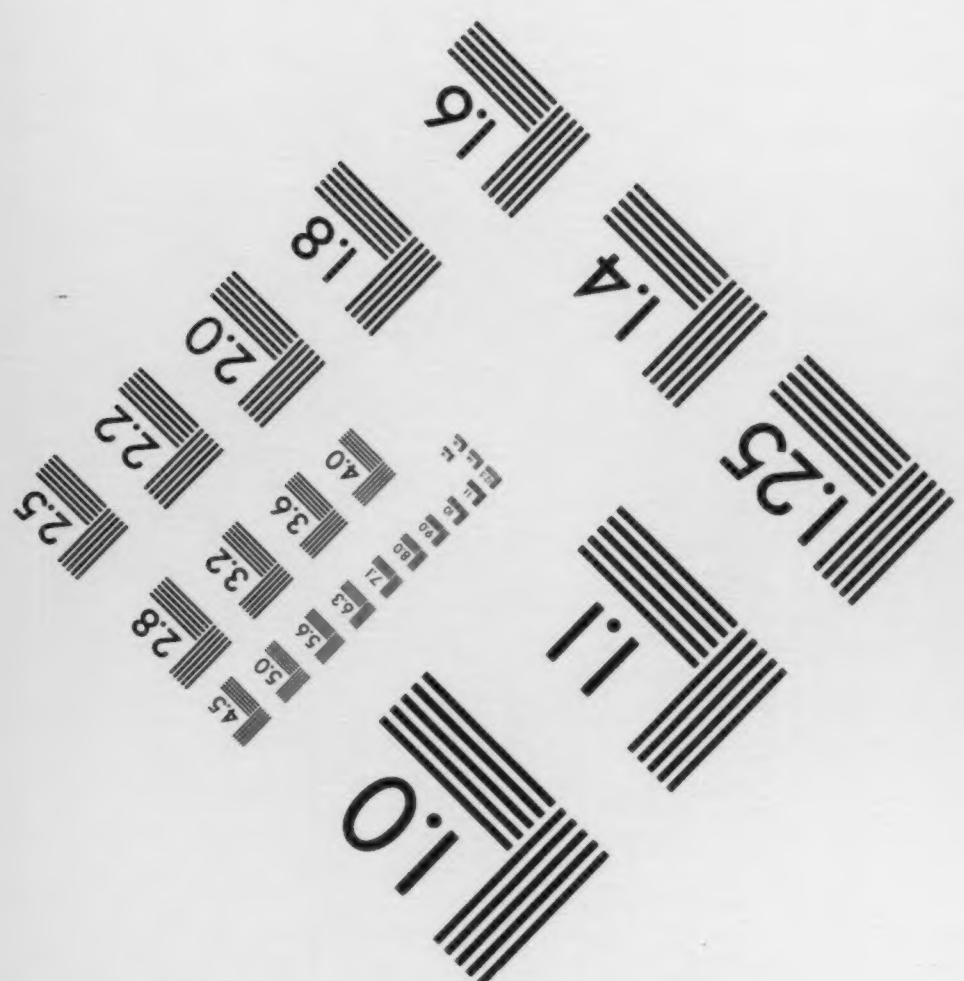
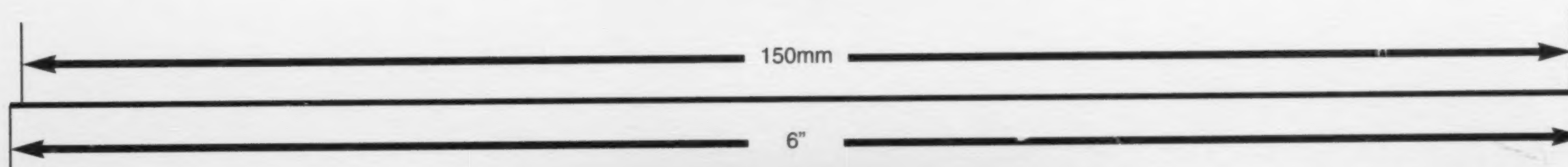
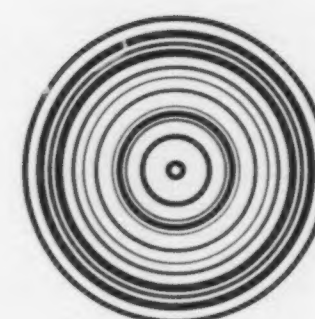
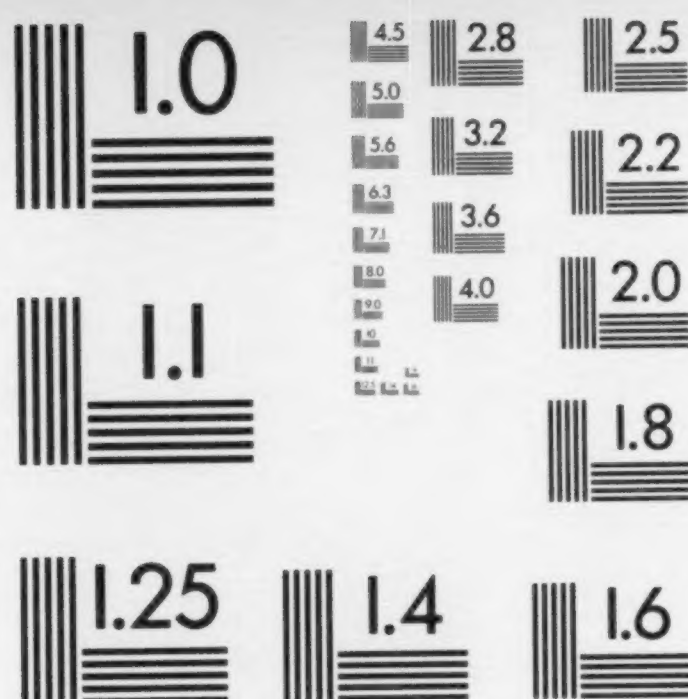
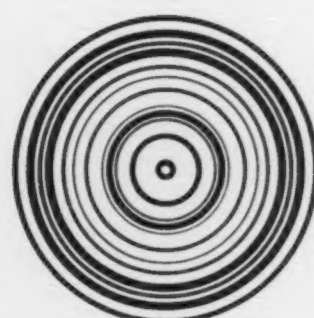
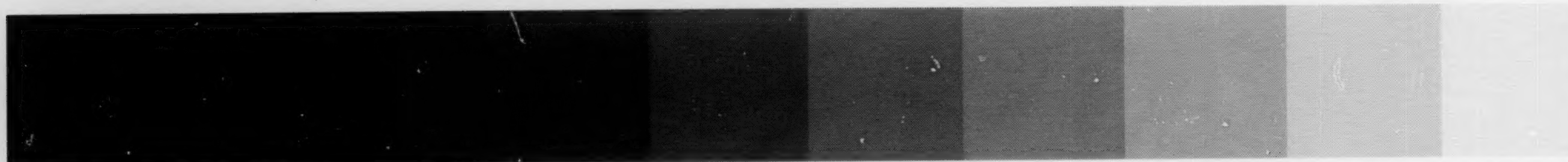
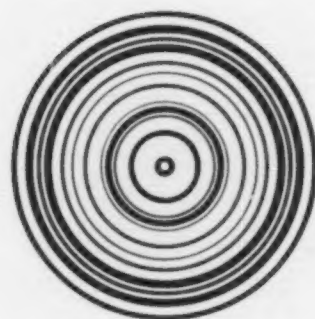
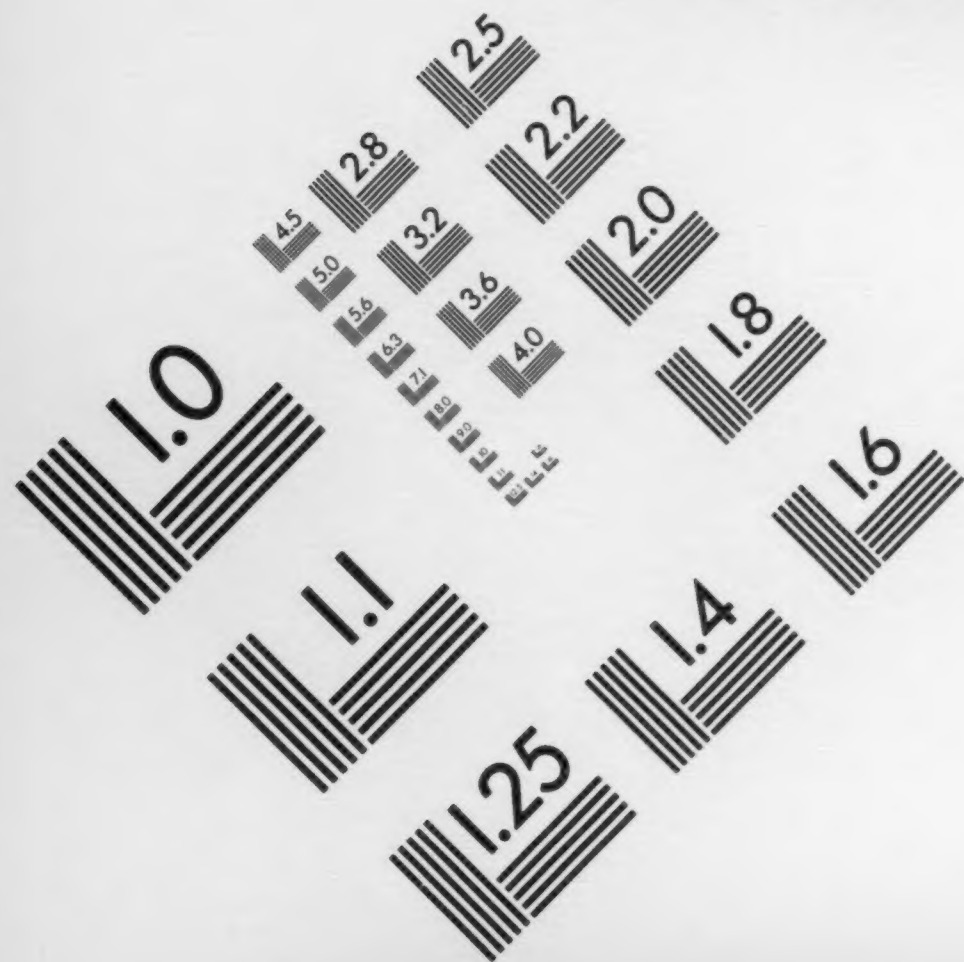

START

CONTROL TEST TARGET for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.

It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.

Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT
IMAGING

50-7 COLICOR COLLEGE

STUDYING

Microfilmed 2004
By the
Center for Jewish History

For
YIVO Institute
For Jewish Research

NEW YORK, NY

Reproduction may not be made
without permission.

YIDDISH
DRAMA

PRESERVATION
PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL

Y-20004-1878.6

Latayner, Yosef.
Hurbn Yerushalayim:
historishe operete in 5
akten.
Varsha, [1908].

BIBLIOGRAPHIC RECORD TARGET
YIVO INSTITUTE FOR JEWISH RESEARCH

Master negative Storage Number Y-2004- 1878.6

Latayner, Yosef, 1853-1935.

Hurbn Yerushalayim: historishe operete in 5 akten.

Varsha: [P. Kantarovitsh], 668 [1908]

47 p. ; 23 cm.

Yudishe theatr bibliotek ; No. 13.

1. Yiddish drama.—lcsh
I. Poland-Warsaw

ID: NXYH02-B1944
CALL #: /106145

CC: 9114 DCF: [HBR]

Reduction ratio

X 10.0

חורבן ירושלים

היסטארישע אפערעטע אין 5 אקטען.

פרייז 25 קאפ.

ווארשא תרס"ח

Хурбон Іерушолаим

т. е.

РАЗРУШЕНИЕ ІЕРУСАЛИМА.

Тип. Н. Старовольскаго, Варшана Гусья 18.
1908.

פון
אין לאטווישע.

106145

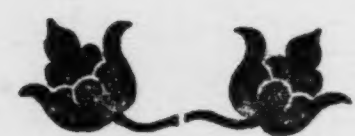
רביבליאטעק

№ 13.

חרבן ירושלים

היסטארישע אפערעטע אין 5 אקטען.

פרייז 25 קאפ.

ווארשא תרס"ח

Хурбон Іерушолаим

т. е.

РАЗРУШЕНИЕ ІЕРУСАЛИМА.

Тип. Н. Старовольскаго, Варшава Гусь 18.
1908.

פון
יוסף לאטינער.

יודישע
טהעאטער-ביבליאטעק

№ 13.

די פערזאנען:

- צדקיהו: קעניג פון ירושלים
- חמוטיל: זיין סווער
- הדסה: זיין מאמע
- ישמעאל: חמוטיל'ס פליסעניק
- גדליהו בן אחיקם: גווערנער
- צפניהו: 4 אויסגעדיינטע סאלדאטען
- חנניהו: }
- אליקים: }
- תנחומות: }
- ירמיהו הנביא: פאלק, סאלדאטען.

ערשטער אקט.

זאל ביים קעניג צדקיהו. א טרעפ אראפ צוגעהן צו א ווערענדע.
האך לעבע צדקיהו אונזער קעניג, האך לעבע אונזער הייליג לאנד.
האך לעבע אונזערע העלדען בערהמט גאר אן א צאהל,
נבוכדנצר מלך בבל ציטערט פאר אונזערע קרעפטיגע האנד,
גידער מיט די באלדעסער, האך לעבע די גבורי ישראל!
(צדקיהו ערשיינט בעגלייטעט פון גענעראלען).

אלע.

יחי המלך! יחי המלך! יחי המלך! הידר!
צדקיהו. (בעשטייגט דען טראגן)
נאָם מיט אייך געלעבטע העלדען אייער מוטא איז מיר בעקאנט,
דאך איז די געפאהר צו גרויס, אייער ראטה לאסט הערען יעצט.
נבוכדנצר מלך בבל, וויל פערניכטען אונזער הייליג לאנד.
זאגט, זאלען מיר זיך אונטערגעבען, אדער קעמפפֿען ביז צו לעצט?

כהנים.

אונטערגעבען! פערלאהרען איז אונזער מוטא!

העלדען.

שווייגט איהר פאלשע כהנים! איהר רויבט אונזער מוטא!
קעמפפֿען מוזען מיר ביז צום לעצטען טראפֿען בלוט!

ירמיהו. (פון דרויסען)

גפלה עסקת ראשינו אוי נא לנו פי חסאנו.

אלע.

שרעקליך, די שטימע פון ירמיהו הנביא.

צדקיהו.

ברענגט איהם אריין (מען פיהרט ציין ירמיהו) דעם אמת וויל איך
פון דיר הערען יעצט אין אונזער גרויסען נויט.
אויף אונזער לאנד, אויף אונזער פאלק, לאז אונז הערען דעם
ווילען פון גאט!

ירמיהו.

אָה צדקיהו, מיין קעניג, אונד איהר אלע!
גאטעס ווארט פון מיר הערט:
ווארום לאזט איהר מיין פאלק ווא אונזארמהערציג
אום קומען דורך הונגער אונד שווערד.
נבוכדנצר מלך בבל מוז אייער הערשער זיין.
איהר וועט גענען איהם נויט באשטעהן.
ברענגט אייער האלז אונטער זיין יאך,
דאמנט איהר וואלט נויט צו גרונדע געהן.
וועט איהר אבער ווייטער אזוי הארטנעקיג בלייבען גענען מיין ווילען!
ווא וועל איך מייע שרעקליכע בעשמונג אויף אייך באלד ערפיהלען.
כזה אומר ד' צבאות אלהי ישראל:
שרעקליך ברענט מיין צארן פאר אייערע זינד, אהנע צאהל.
פערברענען, פערניכטען, וועט נבוכדנצר דאס גאנצע לאנד,
אומקומען וועלען אלע ניעמאנד ענטרינען פון זייער האנד,
אונד דו צדקיהו וועלכער ויצט נאך יעצט אויף דעם טראהן
געפאנגען אין שווערע קעטען ווירסטו באלד געשלעפט נאך בבליאן.

העלדען.

האלט איין קעניג, פאלש איז אלעס, ער איז איין בעטרוגענער,
דען מוטא אונז צו רויבען האבען איהם גערוגען דו באלדערע.

ירמיהו. (קניעט)

וועה איז דיר טאכטער ירושלים,
עס איז שוין דינע לעצטע שמונדע,
שוין ועה איך דאס פלייער ברענט דאס הייליגטהום גאטעס,
פרייט אייך אונזערע פלינדע.
לאכט, מאכט פון אונז געשפאט,
נפלה עטרת ראשינו איז גא לנו פי קטאנו.

אלע.

אזעק פון דאנען דו פאלשער פערקויפער!
ער וויל אונז איבערגעבען צו דו באלדערע,

הער איהם נויט קעניג, פאר דינע אייגען ואל ער נויט קומען מעהר—
ניעדער מיט נבוכדנצר! האך לעבע צדקיהו!
האך לעבען דו גבורי ישראל! יחי המלך! יחי המלך! יחי המלך! (אב).

ישמאל.

ח ח ח יחי המלך! דער קעניג צדקיהו ואל לעבען. — יא יא מיין
טהייערער קעניג, וואלט לעבען ווא לאנג ביז דו ווירסט מיט א קאפף
קירצער ווערען. דו נארעשער צדקיהו! דו האסט מיך פיר דעם טרייעסטען
דינער, פיר דעם קליענסטען ראטהגעבער—געהאלטען, אונד דו האסט נויט
געפיהלט דאס מיין טרייע צו דיר וואר נור א נייעץ אין וועלכען איך האב
געוויכט דיר צו פאנגען, דו האסט מיין ראטה געפאלגט גענען דעם
קעניג נבוכדנצר צו רעוואלוציאנערען. ירושלים איז יעצט בעלאגערט פון
א אונגעהערע גרויסע מאכט פון באלדערע, היינט אדער מארגען, פאלען
מוז עס, יא, פאלען צוזאמען מיט דעם קעניג צדקיהו, דאס האב איך
געוואלט. — ווארום האט מען מיר דו קרוין צו גענומען? איך ישמאל, איך
ביז דאס ערסטע אייניקעל פון יהושוע המלך, אונד נאכדעם יהויכין איז
געפאנגען האט דו קעניגליכע קראהנע געהערט צו מיר, נאך איהם האב
איך געברויכט דעם קעניגליכען טראהן בעשמיגען, אבער מיין אנקעל
צדקיהו האט פערשטאנען ביי נבוכדנצר ווא איינצושטעלען, דאס ער האט
איהם מייע קראהנע אוועק געגעבען. נאר ציטערע דו ליכטזינגער קעניג!
11 יאהר ווענען שוין פאריבער זינט דו האסט ביי מיר מיין רעכט וועק-
גערויבט, אבער שרעקליך וועט דעם ענדע זיין, ויטץ נאך היינט פֿעסט
אויף דעם שוואכען טראהן, וועט דינע אייגען מיט דעם גלאנץ פֿאן דער
געקויפטער קראהנע; אבער באלד, ועהר באלד ווירסטו זי נויט מעהר
וועהען, מייע ראכע האט ענדליך געזינעט, נון אונד דו נבוכדנצר מלך
בבל, גלויבסט דאס דיר האב איך נויט אין ווענען געהאט? דו ווילדער
סענשענפֿערעסער דו וואלט דיר אויך נויט פֿרייען פֿאר דער צייט! בשעת
דו גלויבסט אז דו האסט שוין גאנץ יהודה איינגעשלונגען, וועט פֿלוצלונג
הינטער דעם ריקען אויסוואקסען א מעכטיגער פֿינד, וועלכער וועט דיר
דעם פֿעמען ביסען פֿון דעם מויל ארויסרייסען צוזאמען מיט דינע ציינער!
דאס איז בעליס, דער קעניג פֿון עמון, ער איז איינגעגאנגען אויף מיין
פֿארשלאג, דאס מיר ביינע וואלען זיך טהיילען דאס לאנד יהודה, ווען ער
וועט מיר פֿעהעלפֿען דו קראהנע אויף מיין קאפף צו זעטצען. דאס איז
מיין איינציגע שטרעבען, דער איינציגער צוועק פֿון מיין לעבען, איך
וויל אונד מוז קעניג זיין! און וואל מיר דאס נויט געלונגען. טיפעל אונד
העללע — ווא וואל אלעס צו גרונדע געהן, דאס שטאלצע שעהנע ירושלים
וואל צו הויפען אש פֿערוואנדעלט ווערען, תהו ובהו וואל ווערען פֿון גאנצען
לאנד, האב איך מיין רעכט פֿערלארען, ווא וואל גאנץ יהודה פֿערלארען
געהן, דו קראהנע איז מייע, יא זי איז מייע (אב).

(מוזיק שפיעלט פארווערטס)

הדסה. (ערשיינט)

אינזאם בין איך געבליבען מיט קומער און שמערצען,
פערשוואונדען איז פון מיר יעדע רוהע, געליעבטער פון מינעם
הערצען.

וואס ביזט דו? און גרליה וואס ביזט דו?

(זינגט).

מיטען רוהנער שטילער נאכט,
ווען אלץ רוהט אין וועסען שלאף
ווען קיין לעבענדיג וועזען וואכט,
ווערט זיך ריטליך אין לעבע רוף:
קום געליעבטער! קום מיין לעבען!
איך ערווארט פון דיר מיין גליק
מיט אלע כחות וועל איך שמערצען
דיך ביי מיר צו וועהן צוריק
שרעק זיך נישט און קום שנעל צו מיר
ווייל בענקען טהוט נאך דיר מיין הערץ,
קום נור קום איך ווארט אויף דיר
מיט דיר צו מהילען פרייד און שמערץ.

II.

גרויסער גאט מאך מיר בעגליקען
ערבארם זיך איבער מיין שמערץ,
וואלט מיר מיין גרליה צו שיקען
ער וואל היילען מיין פערוואנדעט הערץ.
זיין שמועס הער איך אין טרום
ווארט מיין לעבע, איך פליה צו דיר
פערליער קיין מוסה, איך קום, איך קום!
זאגט מיין הערץ שמענדיג אין מיר
שרעק זיך נישט און קום שנעל צו מיר
ווייל בענקען טהוט נאך דיר מיין הערץ,
קום נור קום, איך ווארט אויף דיר
מיט דיר צו מהילען פרייד און שמערץ.

(קעניגין חמוטיל ערשיינט).

חמוטיל.

הדסה!

הדסה.

און מיין גרויסמוטער!

חמוטיל.

איך האב דיר געוויס געשטערט, נישט אמת?

הדסה.

געשטערט?!

חמוטיל.

גאנץ געוויס, ווען איך דען נישט אין דינע אויגען, דאס דו האסט
שוין ווידער פאנטאזירט פון דעם געוועזענעם געליעבטען? וואלטסטו נאך
אלץ נישט פערנעסען און יענעם פאלשען קנעכט, גרליה? מיר דו אלטע
קעניגין. דעם טרייע גראסמוטער, ביסטו גאנץ פערמירט געווארען, צו דעם
קעניגליכען פאטער צדקיהו האסטו דעם גאנצעם צוטרויען פערלוירען!! און
דו פערפיהרסט קינד! צוליבע וועמען טרעסטסטו מיט דו פאס דינע
לעבע פלעטערן? צוליבע וואס א געמינען שקלאווען!!!

הדסה.

שטיל, גראסמוטער! פאר וואס קומט איהם צו שווימפאן? איז דעם
נאך וועניג דאס אונרעכט וואס עס איז איהם דורך איך געשעהען?

חמוטיל.

אונרעכט?!

הדסה.

אין הימל שרייענדעם אונרעכט! ווארום איז ער וואס גרוואס
בעשטראפט געווארען, וואר ער דען נישט בעליעבט ביים גאנצען פאלק?
האט ער זיך וועניג בערהמט געמאכט דורך זינע העלדענטהאטען? וואר
נישט דער גאנצער גרליה ביי יעדעם געעהרט אונד געשעצט? אונד דאפאר
וואס ער האט אויך מיין הערץ געוואנען האט איהם מיין פאטער אלע ווענע
גוטער וועק גענאממען. איהם וועק גענאממען, פון די ארמען זינער
שמערבענדען מוטער, אונד אין שווערע קומען וועקנע שיקט נאך
בבליאן אלס אין שקלאווע צו דעם קעניג נבוכדנצר, נון איך פארעג דיך
גראסמוטער, האט ער דאס פערדינעט? ווארום האט איהר איהם וואס
אונבארטהערציג בעהאנדעלט? ווארום? ווארום?!

חמוטיל.

ווארום? איינע שעהנע פראגע, ווארום! ווי האט וואס איינער געוואגט
זינע אויגען אויפצוהויבען צו דיר דעם קעניג צדקיהו מאכטער.

הדסה.

פערצייהע מיר גראסמוסער! דו ביזט אין אירטהום, נישט ער האט זינע אויגען צו מיר אויפגעהויבען, זאגערן איך... איך האב מינע אויגען צו איהם אויפגעהויבען!!

חמוטיל.

וואס???

הדסה.

אין מינע אויגען שטעהט ער פֿיעל העכער אלס איך!

חמוטיל.

וואס? וואס פלוידערסטו? האסטו דען פֿערגעסען ווער דו ביזט און ווער ער איז? דו איינע פרינצעסען, און ער! וואס איז ער? בלויז איהן איינפֿאכער מענטש אויס דעם פֿאלק!..

הדסה.

בלויז איהן איינפֿאכער מענטש אויס דעם פֿאלק! און וואס בין איך דען אלס פרינצעסען? קען איך דען דאדורך איהן צוויי פֿאכער מענטש זיין; פֿון וועם האט דאס פֿאטערלאנד מעהר נוצען געהאט? ווער האט דאס פֿאלק מעהר געלייטעט? איך, דאמיט וואס איך בין דעם קעניג צוקיהוים מאכטער? אדער ער, דאמיט וואס ער האט מיט זינען שווערר זא פֿיעל מאהל דאס פֿאלק בעפֿרייט פֿון פֿערשידענע פֿינדע?

חמוטיל.

דומהייטען! אויזן! וואס קומערט מיר וואס ער האט פֿארן פֿאלק געטהון. ווער עס שטאמט נישט פֿון קעניגליכע פֿאמיליע, דער איז נאך נישט!

הדסה.

נאך קיין מענטש נישט!

חמוטיל.

אך מיין ליעבעס קינד, ווען וועסטו ענדליך קאממען צור איבערצוגונג דאס די הויפט ראללע שפיעלט דער קעניג אונד מיר אלע, וועלכע האבען קעניגליכעם בלוט, אבער דאס פֿאלק... הם... דאס איז בלויז א נעכען זאכע!..

הדסה.

אך מינע ליעבע גראסמוסער! ווען וועסטו ענדליך קאממען צו דער איבערצוגונג דאס אלעס, וואס דו האסט דא געשפראכען איזט נישט זא?

חמוטיל.

וואס?? האבען מינע אויערען רעכט געהערט? דו, דעם קעניגס מאכטער, זאגסט עס?

הדסה.

איך, דעם קעניגס מאכטער, זאג עס!

חמוטיל. (ברעכט די הענט)

וועה צו מינע אלטע יאהרען! וואס האב איך ערלעבט צו הערען? וואס זאגסטו? וואס פלוידערסטו? נאך מיין הדסה, דו ביזט פֿערפֿיהרט! אונד שולדיג אין דעם און נור יענער קנעכט גדליהו, אויס! איך האב מיט דיר מעהר נישט וואס צו רעדען, דו ביזט פֿערפֿיהרט! דו ביזט פֿערפֿיהרט! (אב)

הדסה.

ווי וועה אונד ביטער איז ווען מאן מוז זיך בעקלאגען אויף זאלכע פֿערזאנען, וועלכע די פֿאליכט הייסט ליעבען אונד רעספעקטירען. דעזע אלטע, זי איז נא ווייט פֿערנארט אין איהר יחוס, דאס זי בעטראכט מעט זיך פֿאר דער וויכטיגסטער פֿערזאן אויף גאמעס ערד און אלע אנדערע מענטשען זענען בלויז פֿאר איהר בעשאפֿען, אך גדליהו! דו ערלעך העלד! וואס האט דיר גענוצט דאס דו האסט פֿאר דינע ברודער זא פֿיעל מאל דיין בלוט פֿערגאסען? וואס וואר דער לאהן פֿאר דינע העלדענ-טהאטען? איינע גרויזאמע בעהאנדלונג פֿון דינעם קעניג? 3 יאהר זענען שוין פֿאריבער זייט יענעם שרעקליכען מאג, אבער מיין שמערץ איז נאך היינט עפען זא גרויס ווי דאמאלס... נאך, גדליהו, איך ווערדע דיר נישט פֿערגעסען, ביז מיין לעצטען אויגענבליק. — דיין נאמען בלייבט ביי מיר איהן הייליגטהום, און ווען איך וועל ברעכען מיין שבועה צו דיר, זאל מיין הערץ פֿריהער ברעכען!

(אויסטריוט צפניה).

צפניה.

אך נאך פרינצעסען בעהיטע גאט, דיין הערץ איזט צו ערעל, צו גוט, עס זאל נישט ברעכען, עס דארף נישט ברעכען (הויפט).

הדסה.

ווער ביזטו?

צפניה. (שטעהט מיליטעריש)

פרינצעסין! דערקענסטו נישט דעם אלטען אויסגערייטעטען סאלדאט?

הדסה.

צפניה ???

צפניה.

ריכטיג, מינע נומע פרינצעסין איך בין עס דער אלטער צפניה איינער
פון גדליה'ס טרייעסטע דיענער, איינער וואס איך וואלט געגעבען מיין
גרויען קאפף אפצושניידען, פאר גדליה'ס טינדעסטען פלינגער, איינער
וואס איך...

הדסה.

ש, ש... גענוג מיין לעבער אלטער, דו רעגסט דין צופעל אויף!
ערצעהלע מיר וועגען וואס ביזטו געקאמען אהער?

צפניה.

איך בין א שליח פרינצעסין, איך האב דיר געבראכט איינע
נומע פרעהליכע נאכריכט דאס דיין גדליהו, דאס הייסט מיין גדליהו,
איך מיין אונזער גדליהו...

הדסה.

נון וואס? וואס גדליהו?

צפניה.

גדליהו לעבט און איז פריי.

הדסה.

וואס זאגסטו??

צפניה.

יא ער לעבט אונד איז פריי.

הדסה.

פריי?? וואו? וואו איז ער??

נאויפטריט גדליהו.

גדליהו.

הער ביי דינע פנים, קניע איך!

הדסה.

גדליהו!!!

גדליהו.

הדסה!!! (אומערמוג)

הדסה.

מיין גדליהו! דו לעבסט אונד דו ביזט ווידער געבען מיר!!

גדליהו.

הימלישע הדסה, דו לעבסט מיר נאך ווי פריהער?

הדסה.

האסטו דען דאראן געצווייפלעט? (אומערמוג)

צפניה.

צפניה, מיין לעבער אלטמשיקער! דו הערסט פון וואס דא ווערט
געשראכען? פערשטעה אלליין וואס דו האסט צו מהווען, (קאמאנדירט)
האבט אכט, רעכט אום! מארשערען, מארש! אט-אט (אב).

גדליהו.

מהערעך הדסה! דו האסט געליטען, איך זעה עס, דיין שענעם
געזיכט איז איבערגעצויגען מיט טרויער, יא, פערנעסען וויל איך וואס
איך האב דורך דיין פאטער געליטען, וויל איך האב יעצט ווידער די
לעבע פון זיין הימלישער טאכטער!!

הדסה.

ביז מיין טוידט!! יא גדליהו, וועהרענד דער גאנצער צייט, בשעת
דו ביזט נישט דא געבען מיר געווען האט מיר דין בליק קיין אויגען-בליק
פערלאזען, וואכענד ווי אויך אין טרוים, האבען איינער דינע לעבע
אויגען אריינגעבליקט צו מיר און מיין פערוואונדעט הערץ, אבער דער-
צעהל מיר גדליהו, ווי אזוי האט דין געבונדען פריי געלאזט?

גדליהו.

דער בארמהערציגער נאט האט דאס הערץ פון דעם באבילאנישען
קעניג געבונדען ערפיהלט מיט מיטלייך אונד גנאדע און ער האט מיר בע-
פרייט, בון איך אהער געקאמען אום מיט דיין פאטער צו שפערעלען.

הדסה.

מיט מיין פאטער!!!

גדליהו.

יא, איך מוז איהם איבערצייגען, וועלכע שרעקליכע געפאחר עס
שוועבט איבער זיין קאפף אונד איבער אונזער גאנצע גאצאן, ער מוז
שנעל צענען די טהויערען פון ירושלים ויך ווארפען פאר די פליעסע פון
געבונדענע אונד זיך איהם ביטען אויף גנאדע. דאס איז דאס איינציגע

מיטעל, דעזעס גרויסע אומגליק צו פֿערהיטען.

הרסה.

אָה גרליהו! ווי שניצל דו האָסט פֿערגעסען מיין פֿאַמערס איבער-
נאַטורליכען עהרנליך!

גרליהו.

עהרנליך? ווען עס האַנדעלט זיך מיט גאנצע נאַציאָן פֿון אונז-
מערנאָנג צו רעסען רעדעסט דו פֿון עהר-נליך?

הרסה.

דער הייליגער נביא דמיהו האָט שוין דאָרויף גענוג טרעהרען פֿער-
גאַסען, אָבער מיין פֿאַמער אונד דו שלעכטע בייזע ראַטהעבער האָבען
איהם אויסגעלאַכט אונד פֿערשפּאַטעט, אָה גרליהו! דו האָסט דוין לעבען
אומזיסט געוואַנט, אַנשטאָט דו זאָלסט עפעס וואָס אויס-וויקען וועסטו
נאָך בעהיטען גאָט דוין לעבען פֿערלירען, דו מוזט פֿאַרט! רעט זיך
שניצל! בעפֿאַר יעמאַנד ווירד דוין דאָ רעדקאָנען. רעטע דוין טהייערעס
לעבען, מיין גרליהו, רעטע דוין!

גרליהו.

וואָס זאָנסטו הרסה? איך זאָל מיך רעסען? דענקסטו דאָס נאָך
דעם ציונים ליכט וועט זיין פֿערלאַשען וועל איך נאָך זעהען דו ליכטיגע
וועלט? נון, דאָ צוואַסען מיט דעם בלוט פֿון כּיינע ברידער זאָל אויך
מיין בלוט רינגען, אידער צו לעבען ווי איהן פֿירסט אויף פֿרעמדע ערד און
מיך ליבער צו שטערבען אויף דו ערד פֿון מיין הייליגעס פֿאַטערלאַנד!

הרסה.

אונד הרסה צוואַסען מיט איהר אויסערוועהלענע איהרעס הערצענס.
קוין זאך זאָל אונז מעהר נישט שידען, נישט איין מאָהל דער טוידט.
(אומערמען זיך, זינגען דעם).

הרסה.

איך שווער ביי דעם אלמעכטיגען גאָט
אז הייליג בלייבט מיך דוין געפֿאַט
איך בלייב דוין א קנעכט א נעטרייער
און פֿאַר דוין לויף איך אין פֿייער,
איך וועל נישט בלייבען רוהיג און שטיל
ביז איך וועל עררייכען אונזער ציעל
אויך מיטען יאָהרען מיין גאנץ לעבען
און נאָך פֿיר זיין בעפֿעהל איבערגעגעבען

גרליהו.

און איך שווער ביי דעם גרויסען גאָט
אז איך בלייב דוין טריי ביז אין מיין טוים
אונז צו שידען און ניעמאַנד אימשימאַנד
נאָר גאָט אלעין מיט זיין שטארקע האַנד
געדייגט וועל איך ערוואַרטען דו צייט
ביז איך וועל בעזיגען דעם פֿירנד
צוליבע דוין מיין ענגעל מיין גאנץ לעבען
טראָג איך אלעס געפֿאָהר ערגעבען.

דעם.

גאָט זאָל אונזער שבועה דערהערען
און זאָל זיין אָטן זאָגען דערביי
קוין זאך זאָל אונזער פֿלאַן נישט שטערען
מיך בלייבען זיך עוויג טריי. (אומערמוג)

חמוטיל.

אָה וועה! וואָס זעהען מיטע אויגען?

הרסה.

מיין גראַסמוטער!

גרליהו.

קעניגין!

חמוטיל.

וועק פֿון מיך, דו פֿאַלשער קנעכט, דו שענדליכער פֿעררעטער! ווי
האָסטו געוואַנט? וואַכע! וואַכע!

(אויפֿטריט סאַלדאטען).

אלע.

אָה וואָס זעהען מיך, זאָלען מיך גלויבען וואָס אונזערע אויגען זעהען,
גרליהו בן אחיקם צוריק, וואָס פֿאַר א וואַנדער און מיט איהם געשען.

(אויפֿטריט צדקיהו).

צדקיהו.

נידערטרעכטיגער שקלאוו! ווי האָסטו יעצט געוואַנט? אויב דו
וויילסט וועניגסטענס מיט אַליכטען טוידט שטערבען, געשטעה דו
זואהרהיט מיך, וואָס האָט דוין הער געבראַכט, זאָנע אַרויס! זאָנסט
וועהע דוין!

גדליהו.

פערציחה מיר קעניג וואס איך האב געוואלט.
דיר צו ערשטענען געגען דיין פערדאכט!
געטריבען האט מיר הער צו מין פאטערלאנד די שרעקליכע נויטה.
איך קום פון פלינדליכען לאגער פון נבוכדנצר, אה שמאק איז זינע מאכט.
(פאר.) פערלויבען מין קעניג איזט יעדע האפנונג
פערשפיעלט האטטו די שלאכט
צערשמעטערט צערבראכען ביז צו דער ערדע
פערניכטען ווירד אונז אלע די כאלדעאישע שווערד
(שטורם הינטער די קוליסען).

אלע. (ערשטאקען)

הערט! וואס זאל דאס בעדייטען?

צדקיהו.

אין יובל געשרי פון אונזערע העלדען די העברעער.

גדליהו.

אה נחן עם זינד אונזערע פלינדע די כאלדעער

ירמיהו. (ווילד אריין)

געפאלען איז ירושלים, פון פלאמען פלייער פערברענט,
פערניכטעט ווערען ציונס קינדער, פערצעהרט, פון נבוכדנצר'ס
שארפע שווערד.

אלע.

אה וועה איז אונז! וואס הערען מיר?

צדקיהו.

גרייפט אלע צום שווערד געשווינד.

אלע. (ווילען ציהען די שווערדען)

געשווינד! געשווינד!

ירמיהו.

אומזאנסט! ועהט אונזער חורבן, ועהט.

אלע. (פעלען)

וועה איז אונז וועה!

(עס צייגט זיך א בילד פון חורבן ירושלים).

פארהאנג.

צווייטער אקט.

(די ביהנע שטעלט פאר א גארטען רעכטס פון גדליהו'ס הויז).

כאר.

(זינגט) נור מוטה געפאסט, די האפנונג גיט פערלירען,
אה, ברודער, גאט פערלאסט אונז גיט, ער שיקט אונז זינע
הילפע אידער.

גדליהו בן אחיקם, גאט זענען איהם מיט גליק,
אונזער העלד, אונזער רעטער איז ווידער ביי אונז צוריק,
אונזערע פלינדע, די עמונים, האט ער געמאכט צו שאנד אונד
צו שפאט.

גדליהו אונזער העלד! אונזער העלד! זאל לעבען לאנג! היידר!!

ירמיהו. (פון דרויסען).

נפלה עמרת ראשנו, אוי נא לנו כי חטאנו.

אלע.

הערט, הערט דאָרט איז ירמיהו! (אלע געהען אנטקעגען).

ירמיהו.

נחן, אומזאנסט שטרענגע איך מיר אן מינע אויגען, איך קאן נישט
זעהען. די שווערדער ביטערע טרעהרען, וואס איך האב פערנאסען איבער
דאס אינגליק פון מין פאלק, האבען מיר בינאהע אונגליקליך געמאכט,
זאגט מיר גוטע מענשען וואו בין איך? ביי וועס? בין איך צווישען
מינע ברודער?

צפניה.

יא, חילונער פראפעטה, היער ביזטו אויף דעם בארג מצפה צווישען
דעם פאלק ישראל.

ירמיהו.

זענען שטימע איז מיר גיט פרעמד, ווער רעדט עס צו מיר?

צפניה.

געטליכער מאנן! ערקענסטו דען נישט מעהר דין אלטען סאלדאט,
צפניה?

ירמיהו.

ליעבער גוטער אלטער פריינד, דו ביזט עס! (אומארמוג). אויך דו ביזט
נאך צווישען די לעבעדיגע, וואס דער בארמהערציגער גאט האט צוריק
געלאזען, נאך דעם גרויסען חורבן? אונד דיינע איבריגע 3 ברידער
לעבען דא נאך?

אלע 3.

יא, חיליגער פראפעטה, אויך מיר לעבען.

ירמיהו. (אומארמט זיין).

אזוי בין איך צווישען לויטער גוטע פריינד, גוטער גאט, איך דאנק
דיך פאר דיעזען טרייסט.

צפניה.

דו קומסט פון ירושלים? וואס טהוט זיך יעצט דארט? ווי מוז עס
יעצט אויסזעהן?

ירמיהו.

ירושלים (וויינט), אינגליקליך ירושלים! איך האב דין גרויסען חורבן
פאראויס געזעהן, דאס בית המקדש, דער קדשי קדשים, איז פערברענט,
צעשמערט ביי צום גרונד, דער בארג ציון, די גאסען פון ירושלים זענען
פערפלייצט פון מוידטע קערפער, וועלכע דאס פינדליכע שווערד האט
געשלאכטעט, די ערד איז נישט גרויס גענוג, אום אלע מוידטע קערפער צו
עמפאנגען; דארט אויף די ארמען פון זיין יונגען זעהן ליגט דער אלטער
פאטער, די פרוי איבער דעם קערפער פון איהר מאן, דאס זינגעדיגע
קינד אויף דער ברוסט פון זיין מוטער, צושטאכען, צושטאכען, צער-
טרעמען, אה, פליסט מינע טרעהרען! רינט אונד הערט נישט אויף...

צפניה.

חיליגער פראפעטה! זאלען מיר יעצט האפען, דאס אונזער פרוטער
העלד גדליהו איז דער גוטער שליח פון גאט און דורך זיין האנד וועלען
מיר ווידער געהאלפען ווערען?

ירמיהו.

גדליהו? פיהרט מיך צו איהם, איך וויל איהם זעהען.

צפניה.

ער איז יעצט נישט היער, אבער, מיר ערווארטען איהם יעדען אייגענע
בליק אלס זיענער.

ירמיהו.

זיענער?

צפניה.

געוויס, האסטו נישט געהערט פון דעם גרויסען געיעג, וואס ער האט
געמאכט באלד נאך ישראל'ס פאלען, זעה דעם פאראד, וואס מיר האבען
איהם צו עהרע געמאכט.

ירמיהו.

וואס פאר א זיענ? וועלכען פיינד האט ער בעזיגעט?

צפניה.

די בני עמון, זעליס, דער קעניג פון עמון האט געוואלט נוצען
זייען פון אונזער אונגליק, אבער גדליהו, אונזער ערעלער בעשיצער
האט ערהערט דאס געשרי פון זיינע שוואכע ברידער אונד שנעל ווי איהן
שטורם איז ער מיט זיינע לייד ארייפגעפאלען אויף די מערדערשע באנדע
פון די עמונים, דעם גרעסטען טהיל פון זיי האט ער מוידט צו דער
ערדע נידערגעשמעטערט, די איבריגע האט ער צוטרובען, יא חיליגער
פראפעטה, דאס פאלק ישראל הייבט שוין ווידער זיין קאפ אויף, נאך האט
ער זיינע ביינער נישט אויסגעגליכען פון דעם גרויסען שלאג, וואס ער האט
ערשט בעקומען אונד שוין פיהרט ער היינט זיין ערשטען זינג!

ירמיהו.

עמון! זי פערפלוכטעט פון גאט! וויל ישראל איז ביי צו דער
ערדע געפאלען, שטרעקסטו אויס דין שווערד געגען זיינע פערואונדעטע
ברוסט? וויל ישראל דיהרט זיך נישט, האלטסטו די איהם שוין פאר מוידט
אונד ווילסט זיין מוידטען קערפער אויף שטויקער צערייסען? אה, נחן!
ישראל איז נאך נישט מוידט, פערואונדעט איז ער, נור הערט איהר, דאס
זיין פאטער אין הימעל האט איהם נור געשלאגען אבער נישט געשטרעקט,
זיין יעקב לעבט און ווירד לעבען, זא שפרייכט דין גאט! דין הערר!

אלע.

חיליגער מאנן! (קושען איהם).

ירמיהו (וויינט).

פערניעסט נישט מעהר קיין טרעהרען,
פערניעסט נישט קיין געוויין,

דיין וויינען און דיין קלאנגען האט ער דערהערט אצינד.
 ער וועט אונז שוין נישט שטראפֿען מער,
 יא. נישט שטראפֿען מער
 ויין יעקב, ויין געלעבטעם פֿאלק. (כאָר בײַס).
 (מען הערט אַ טראַמפּעטען שאל).

צפניה.

אונזער העלד גדליהו איז שוין נישט ווײַט, נור מוטה געפֿאָסט!
 כאָר פֿאַנגט אָן וײַנען.

(כאָר) נור מוטה געפֿאָסט.
 די האַפֿנונג נישט פֿערלירען, אַה ברודער גאָט פֿערלאָזט אונז
 נישט.
 ער שיקט אונז ויין הילף ווידער, גדליהו אונזער העלד זאל לעבען
 לאנג! לעבען לאנג! הידד! הידד! (אלע שײַב).
 אויפֿטריט ישמאל געפֿענטעט.

ישמעאל.

ענדליך איז מיר געלונגען פֿון זייערע הענד צו ענטריינען, יעצט בין
 איך פֿון זייערע אויגען פֿערשוואונדען, זי זעהען מיך שוין נישט מער! אַך
 ווי מיעד איך בין פֿון דעם פֿיעלען לויפֿען! פֿערפֿלוצטע כאַלדעער!
 געפֿאָנגען האָט איהר מיך, נאָך בכל האָט איהר מיך געוואלט שלעפֿען
 צוזאמען מיט דעם אונגליקליכען צדקיהו! אַה גיין נבוכדנצר! דו ווילדער
 טיראן! זאָ איין טריאומפֿ פֿאַלסטו נישט דערלעבען, ישמאל איז ווידער פֿריי
 און לאַכט פֿון דיר. (שטימען אונטער קוליסען).

שטימען.

דאָרט מיט יענעם וועג.

ישמעאל.

וואָס איז דאָס? אַה מינע פֿערפֿאלגער, די כאַלדעער, זי יאָגען מיך
 נאָך, זי קאָמען היער הער! וועה וואָס זאל איך יעצט טהוען? ווייטער לויפֿען
 קען איך נישט מער, איך בין צו מיעד (רייסט די קייטען), גיין אונטערגלייך,
 זי זענען שוין גאנץ נאהע. איך מוס מיך אירגענד ווי פֿערשטעקען, אַבער
 וואו? אין דיעזעם הייז פֿיליכט? נאָר זי ווערדען מיך היער געוויס וועלען,
 אַה אויף דיעזעם בוים (אב).

שראצר. (מיט כאַלדעאישע סאָלדאטען)

היער הער, מיט דיעזען וועג איז ער געלאפֿען, דאָ איז ער פֿלוצלונג
 פֿון אונזערע אויגען פֿערשוואונדען, ער ליגט געוויס ערגעץ-וואו פֿערשטעקט
 (זאָט איבערשולל).

צפניה.

זעהט איהר, מינע ברודער, האָב איך איך געזאָגט, דאָס איך האָב
 בעמערקט פֿון ווייטען כאַלדעאישע סאָלדאטען לויפֿען אהער! מיר מווען
 זיך ערקונדיגען.

שראצר.

הע קומט נור... איך בין שראַצער, איין כאַלדעאישער קאָמענדאנט.
 אונד אין נאמען זייער מאַיעסטעט אונזערעם גרויסען הערשער נבוכדנצר
 פֿערלאנגע איך פֿון איך איהר זאלט מיר אויף אלעם ענטפֿערן, אַבער נור
 די וואַהרהייט! איהר הערט?

אלע 4.

צום בעפֿעהל הער קאָמענדאנט יאָ (מיליטעריש).

שראצר.

זאָ וואָנט מיר וואו ליגט ישמאל בן נהניה פֿערשטעקט?

אלע 4.

ישמאל?!

שראצר.

יא, דער פֿריינד פֿון אייער געוועזענעם קעניג צדקיהו'ס פֿאמיליע.
 מיר האָבען איהם געפֿאָנגען צוזאמען מיט צדקיהו, שוין זענען מיר אויף
 דעם וועג דעם אום די געפֿאָנגענע היער צו פֿיהרען, האָט זיך ישמאל
 אַרויסגעריסען, מיר האָבען איהם פֿערפֿאלגט ביז אהער, אַבער אויף
 דיעזען פֿלאץ איז ער פֿלוצלונג פֿון אונזערע אויגען פֿערשוואונדען, איך
 בין איבערצייגט, דאָס ער איז נישט ווייטער געלאפֿען זאָנערן ער האָט
 זיך דאָ ערגעץ וואו פֿערשטעקט, יעצט זאָנט מיר, האָט איהר איהם וואו
 געזעהן?

אלע 4.

צום בעפֿעהל הער קאָמענדאנט, גיין.

שראצר.

זויסט איהר נישט וואו ער ליגט פֿערשטעקט?

אלע 4.

צום בעפֿעהל הער קאָמענדאנט, גיין.

שראצר.

זאָנט איהר די וואַהרהייט?

אלע 4.

צום בעפֿעהל הער קאָמענדאנט, יאָ!

שראצר.

ווער זינט איהר?

צפניה.

4 ברודער! צפניה, חנניה, אליקים, תנחומות. אלטע אויס-
געדיענטע העברעאישע סאלדאטען. אונזער געוועזענער גדליהו, געמיינע
וועלכער!

שראצר.

געהערט דיעזעס הויז צום גובערנאמאנאר גדליהו?

אלע 4.

צום בעפעהל הער קאמערנאנט, יא.

שראצר.

אלוא, גובערנאמאנאר גדליהו, וועט מיר פערזעהען, דאס איך בין גע-
צוואנגען אין זיין הויז אין אונסערן צו מאכען.

אלע 4.

צום בעפעהל הער קאמערנאנט. (שראצר אב).

צפניה.

ווערען זאלסטו די פפרה הער קאמערנאנט, הערסט א פרעכטיג, מיט
וואס פאר איין רעכט קומט אזא כאלדעאישער מענטש אין דעם הויז פון
אונזער ערלען גדליהו?

חנניה.

די הערסט דאך, עס איז איהם פערלויבען גענאנגען אין שאץ.

אליקים.

ווער געפאנגענער פרינץ ישמאל.

תנחומות.

אבער ווי קומט ער דא אזוי?

ישמעאל.

פסט ... פסט ...

צפניה.

שש ... הערסט גור.

ישמעאל.

צפניה!

צפניה.

ווער רופט עס מיין נאמען, איך האב מורא אויב דאס איז נישט קיין
בת-קול.

ישמעאל.

וואס מאכט איהר איך נאריש איהר אלטע פערד.

אלע.

אלטע פערד!

ישמעאל.

קומט געהנמער צום בוים.

צפניה.

צום בוים, נו קומט (בלויבען שטעהן) נון וואס שרעקט איהר איך, קומט
מיט מיר (געהן) רייד דו בת-קול פון בוים, ביזטו א רינגעל זאך בעווייז דאך
ווען נישט זאלסטו שוין פערשוואונדען ווערען.

ישמעאל.

שש... מאכט קיין ליארם, איך בין עס, ישמעאל.

אלע.

ישמעאל??!

ישמעאל.

שטיל, רעדט נישט אויס מיין נאמען, איך האב מיר פערשטעקט
פון די כאלדעער.

צפניה.

דאס האסטו אונז געקריגט מיטן נאמען אלטע פערד.

ישמעאל.

פערזעהעט מיר מינע פרענד, איך בין געווען! קראנק! איך וויל
נישט וואס איך רייד פון שמערצען, איך בעט איך רעכטע מיר מיר
לעבען, ווען די כאלדעער קומען ווידער צוריק, נישט איך אלע מיט
דאס זי זאלען מיר נישט מער זוכען אין דיעזער געגענד, איהר זאלט זי
איינרעדען דאס איך בין ווייטער געלאפען. רעכטע מיר, דען מיין לעבען
איז אין געפארהר ווען איך ענדעקט ווערע דאן בין איך פערלויבען, אונז
מיין בלוט וועט פאלען אויף אייערע קעפ.

צפניה.

אויף אונזערע קעפ? וואס זאגט איהר אויף אזא אנשקעניש? שש...
מען קומט (ישמעאל אנטלויפט).

שראצר.

אומזאנסט! דאָרט איז ער נישט דא, אָבער דאָך וואו איז ער פֿער-
שוואַנדען?

צפניה.

הער קאָמענדאנט! מינע מינונג ווערע ... איך דענקע...

שראצר.

וואס?

צפניה.

צו בעפֿעהל הערר קאָמענדאנט!

שראצר.

אלוז וואָס גלויבסטו?

צפניה.

איך גלויב דאָס דו וועסט איהם אין דיעזער געגענד נישט געפֿינען
איך דענק דאָס ס'איז בעסער וואָלט איהם זוכען דאָרט צווישען די
געביידע, דאָרט פֿערשטעקען זיך געוועהנליך די אַנטלאָפֿענע.

שראצר.

דו האָסט רעכט, אָה דער מוז מיר צוריק אין מינע הענד אריין-
פֿאלען — אלוז פֿאָרווערטס! מאַרש! (אב)

צפניה.

נעה זיך דעם געכטיגען טאָג! האַ האַ האַ (אלע לאַכען).

ישמעאל.

איך דאנקע איך מינע פֿריינדע! אַך ווי מיר איך בין!

צפניה.

דענקסטו הער צו בלייבען אין גרליה'ס הויז — און דורך אויסרוהען
בין גרליה וועט קומען.

ישמעאל.

וואו איז דען יעצט גרליה?

צפניה.

מיר ערוואַרטען איהם יעדען אויגענבליק, מיר וועלען איהם עספּפּאָג-
נען מיט דער שענסטער פֿאָראַדע פֿאַר זיין גרויסען זעג איבער די עמזנים.

ישמעאל.

וואָס הער איך?

צפניה.

געוויס די מערדער'ישע באַנדע פֿון עמזנים פֿלעגען אונז יעדעס
מאָל איבערפֿאלען, אָבער אונזער גובערנאָטאָר גרליה האָט זיך מיט זי
שעהן אָבערעכנט.

ישמעאל.

(פֿער זיך)

די עמזנים פֿון וועלכע איך ערוואַרטע הילפֿע, האָט גרליה געשלאָגען?

צפניה.

אלוז מינע ברודער מיר געהן, עס איז שוין די העכסטע צייט.

ישמעאל.

אין אויגענבליק מינע פֿריינדע, העלפט מיר זיך בעפֿרייען פֿון די
קעטען (פֿראַכירען רייסען). אַך לאָזט מיר! (פֿאלען) איהר טוט אומזאנסט
מיר וועה, אַך פֿערפֿלויכטער גובערנאָר!

צפניה.

גובערנאָר האָט איהם שוין געפֿענטעט אין קהטעלעך.

ישמעאל.

איהר קענט שוין געהן מינע פֿריינדע איך וועל מיר שוין אויס-
רוהען אין גרליה'ס הויז.

צפניה.

דו קאָנסט דאָ זיכער בלייבען, גרליה וועט דורך געוויס אונטער זיין
שוטץ געהעסען, קומט מינע ברודער. האָבט אַכט, רעכט אום, מאַרשירען
מאַרש אָם-אַם (אב).

ישמעאל.

גרליה וועט מיר אונטער זיין שוטץ געהעסען, אלזאָ דאָרף בין איך
איבער געקומען, האָב איך צוליבע דעם מיין פֿאַטערלאַנד צו זאָ אַינער
לאַנג געבראַכט אום צו לעבען ווי אין בעטלער פֿון גרליה'ס גמאָדע? אָה
ניין! צדקיה'ס ענדע וואָר שרעקליך, זינע קינדער האָט דער פֿינד פֿאַר
זינע אויגען געשלאָממעט, איהם אלעין בלינד געמאַכט און אוועק געשיקט
נאָך בבל אַלס געפֿאָנגענער, און דאָס אלעס האָט ער מיר צו פֿערדאנקען,
זייל ער האָט ביי מיר מיין רעכט אוועק גערויבט, אלזאָ גרליה נעם דיר
אויף אין אַכט אויב דו ווילסט זיין רוהיג, מיר וועלען זעהען, מיר
פֿראַפֿעציהעט מיין האַרץ דאָס איך וועל באַלד — זעהר באַלד דען טראָהן פֿאַן
יהודה בעשטינען, יאָה איך פֿיהל מיר יעצט נישט בעלעכט פֿון פֿרישען
מוטה אונד קראַפט, יעדעס טראָפֿען בלוט אין מינע אַדערען רופֿט נאָך
דער קעניגליכער קרוינע, דיעזע קראַפט פֿיהל איך מיר יעצט ווידער.

אלוה נומ, דער יעצטיגער סאמענט וואל בעשרדען, ווערדע איך אימשימאנדע
 זיין מיך יעצט פאן דיעזע קעמען צו בעפרייען איז א ציילען דאס איך
 ווערדע באלד מיין ציעל עררייכען, אלוה מומה, דו מיין גליק שטערען
 שמעה מיר ביי. (מוזיק שפיעלט נאך פיעל מרייט צווייטע ער די קעמען) ווינשע
 דיר גליק קעניג פון יהודה! (אב)

אָר קעסטער מאַרש.

(צערעמאניע בענינט ביז פארהאנג פאלט).

פ א ר ה א נ ג .

דריטער אַקט .

(גדליהו'ס רייכער סאלאן).

(כאָר) מיר מענען מרינקען זיין גור פרייליך.
 גדליהו אונזער רעטער איז דאך אונזער העלד,
 ביי זיין נאמען מווען מיר שווערען
 פערניכטען צו שטערען, פערניכטען צו שטערען,
 פערניכטען צו שטערען, צו שטערען האך לעבע גדליהו! (אב)
 (אויפטריט ישמעאל).

בראווו, גדליהו! בראווו! דו האסט דין שעהן ארויפגעארבעט,
 יעצט פעהלט דיר נאך די קראהנע און דו ביזט א גאנצער קעניג, נון אונד
 איך דער פריינץ ישמעאל, דער נאכפאלגער פון צדקיהו, איך בין ביי איהם
 איינגעבעטענער גאסט, איך וואל לעבען אונטער זיין שומץ, נון מיין
 ליעבער גדליהו! ער קען ווייטער נישט זא נעהן, איך האבע מיין רעכט
 אויף די קראהנע נאך נישט אויפגעגעבען, אונד ווען דער פריינד גלויבט
 דאס ער האט דעם טראהן פון יהודה צושטערט, וועל איך איין נישט
 טראהן אויפבויען, קעניג מוז איך זיין, זא לאנג איך דיעזען קערפער נאך
 איינע זעלע פעהרענדיק איז, דאס פאלק הענגט אן דיר גדליהו רעסטא
 בעסער, רעסטא לייכטער וועט פאר דיר זיין דו וואלטסט מיר העלפען פון
 טראהן בעשטייגען, יא דאס איז דיינע פאליכט! ווילסטו אבער נישט גע-
 הארכען, דאן וועה דיר, עפענע דיינע אויגען גדליהו, דו האסט אין דין
 הויז א געפעהרליכע שלאנג אריין גענומען!!

(אויפטריט גדליהו).

י ש מ ע א ל .

לאז דין אומארמען מיין ליעבסטער מיין טרייעסטער פריינד, איך

גרויסע דין מיין העלד צו דיינעם שיינעם זיגע, ווינשע דיר גליק!

גדליהו .

איך דאנקע דיר מיין פריינץ, אונד איך איין מייןער זייט ווינשע איך
 דיר גליק צו דיינער רעטונג, איך האפע ביי גבוכדנצר אויס צו ווירקען
 דיינע בעפרייאונג.

י ש מ ע א ל .

איך דאנק דיר מיין גדליהו, איך ווייס דו בענוצט איין ערלעס הערץ
 אונד דארום האפע איך פיעל אויף דיינע גערעכטיגקייט.

גדליהו .

וואס מינסטו דאסנט מיין פריינץ?

י ש מ ע א ל .

גדליהו! דו רופסט מיך נאך יעצט פריינץ, דאס איז נישט רעכט,
 יעצט בין איך נישט קיין פריינץ וואנדערן קעניג (מאכט מימיק), יא מיין
 גדליהו איך בין קעניג אונד מוז עס זיין, איינמאהל האט מען ביי מיר
 מיין רעכט אוועקגערויבט, אנשטאט מיר האט מען צדקיהו געזעצט אויף
 מיין טראהן, יעצט אבער ווען צדקיהו איז געפאלען בין איך זיין נאכ-
 פאלגער, יעצט געהערט דער טראהן מיר, יא מיך!!

גדליהו .

אבער מיין פריינץ איך פערשטעה דין נישט, דו רעדסט יעצט פון
 א טראהן, וועהרענד ציין איז פערברענט און דער טראהן איז צושטערט.

י ש מ ע א ל .

דער טראהן דער בין איך, וואו איך בין דארט איז דער טראהן דען
 טראהן מאכען מענשען, דער קעניג אבער דער איז פון נאט געוואלט,
 וואהין דער קעניג געהט, געהט מיט איהם מיט די קעניגליכע מאיעס-
 טעט, אזוי ווי די זעלע מיט דעם קערפער.

גדליהו .

גאנץ רעכט, אבער וואג מיר, וואו האסטו געזעהן א קעניג אהן
 א פאלק, איבער וועמען אייגענטליך ווילסטו קעניג זיין.

י ש מ ע א ל .

מיר איז דערווייל גענוג דאס ביסל פאלק, דין געהארען זיי גינעב
 זיי איבער מיר, אין נאך דעם די באלדערע וועלען זיך צוריק ציהען פון
 אונזער לאנד, דאן פערואמלען מיר איינע שטארקע ארמיע, מיר בויען
 אויף צוריק ציין, אונד בעזעצען דארט אונזער פאלק, ירושלים מויערען

וואָלען באַלד ווירדער צום הומעל אויפֿשטייגען, צום טראַמץ פֿון אלע
אונזערע פֿינדע.

גדליהו.

וואָ וואָל דאָס פֿאַלשע שפּיעל ווירדער בענגען, וואָל דאָס אַרמע פֿאַלק
פֿערלירען זיין לעצטעם טראַפֿען בלוט צוליעב דעם גאלדענעם קרימזיל
וואָס די וואַסער אויף דיין שמערען? ישמעאל! הער דען ראַטה פֿון איין
טרייען פֿריינד די בויט דאָס לעצטע צווייגעלע פֿון מלכות בית דוד, שמעל
דיך נישט קענען דעם שטורם וועלכער קען דאָס ליכט צוברעכען, יאָג זיך
נישט נאָך דען פֿאַלשען גלאַנץ, בשעת די קאָנסט איהם נישט פֿערמאָגען...
דאָך גענוג, לאַמיר נישט רעדען מער דערפֿון, די בויט מיין נאָסט,
גלויבט מיר איך בין דיר נישט פֿון הערען איך וויל דיין ברודער זיין, אויב
די ווילסט עס אויך!

ישמעאל.

יאָ, איך וויל עס (רייכט איהם זיין האַנד) אויפֿם ווירדערעוועהען!

גדליהו.

אדיר!

ישמעאל.

איך וועל דיך פֿערניכטען (אב)

גדליהו.

יאָ ישמעאל—איך קען דיין פֿאַלשעם הערן, נישט אפילו דיעזעס אונז-
גליק וואָר איממשטאנדע דיך אויס-צוברעכען, נישט אפילו די שרעקליכע
ענדע פֿון דיין אַנקעל צדקיהו האָט אויף דיר דען מינדעסטען איינדרוק
געמאַכט, נור גליקליכער חיות ביומו יעצט אונשערליך אונד איך פֿירכטע
קיינע הינדערניסע דער הייליגען מיסאָן וואָס איך האָב אויף מיר גענומען,
איך וויל לעבען פֿאַר מינע ברודער, איך וויל פֿאַר די שוואַכע במסעלעך
אין געמיינע גערמנער זיין ווי אין פֿאַטער זיין איינציג קינד וואָ וויל איך
דיך היטען מיין געליעבטעם פֿאַלק ישראל.

I.

שלאָף מיין קינד אַ גליקליכען שלאָף
שלאָף אין אונזער מיין ליעד
די בויט נאָך יונג צופֿיהלען דיין שטראָף
דערמיט וואָס די בויט אַ יוד.
שלאָף-זשע יודעלע שלאָף
די וועט דערפֿיהלען דיין שלאָף
שלאָף-זשע יודעלע שלאָף,
די וועט דערפֿיהלען דיין שלאָף.

II.

די וועט אויפֿוואַקסען גרויס די וועט קומען אין יאָהרען
אדמוטה וועט זיין דיין געמיט,
די וועט שילטען דעם מאָג וואָס די בויט געבוירען
וואָס די מראַגסט דעם נאָמען יוד.
שלאָף-זשע יודעלע שלאָף א. ז. וו.

III.

די וועט געהן אין דער וועלט אום אַ שטיקעלע ברויט
צו זוכען און נישט ווערען מיעד
די וועט טרעפֿען פֿערפֿאַלגונגען הונגער און בויט
דערפֿאַר וויל די בויט אַ יוד.
שלאָף-זשע יודעלע שלאָף א. ז. וו.

IV.

אין קיין לאַנד דיך רוהיג זיצען
לאָזען וועט מען דיך נישט
נאָר יאָגען און טרייבען, מיט דונערן בליטצען,
דערפֿאַר וויל די בויט אַ יוד.
שלאָף-זשע יודעלע שלאָף א. ז. וו.

V.

די פֿרעהסט דיך, אַט שוין די צייט מאַכט דיך גליקליך
אכטען וועט מען דיך ווי אלע גלייך
צום סוף שלאָגט מען דיך נאָך שטארקער מען ברעכט דיך אויף-
שטיקלעך
אַ יוד האָט קיין ווערטה פֿאַר קיין זאך.
וואָך שוין אויף יודעניו, וואָך
מענסט ווערען מיט דיין אייגען לאַנד דיך
וואָך שוין אויף יודעניו, וואָך
אין דער היים וועלען מיר אלע זיין גלייך.

נאָר איינס פֿערבליבער מיר מיין גאנצעם לעבען, הדסה! די נומער
הערליכע וועלע, וואָרום ביומו זאָ אונבאַרטהערציג אומגעקומען? היינט-
לישעם קינד, דיך קאָן איך נישט פֿערנעמען, איך וועל דיך נישט פֿערנעמען
בין און מיין לעצטען אויגענבלויק.

(אויפֿטריט צפֿניה).

צפֿניה.

גדליהו עטוואָס גייעט, אַ כאלדעאישער אָפֿיציער מיט אַ גאנצען

הויפֿען ווייבער שטעהן אין דרויסען, ער זאגט ער האט זי דיר געבראכט.

גדליהו.

ווער זינד די?

צפניה.

דאס האט ער מיר געזאגט, איך ווילסן אויך גיט צו זענען זי יונגע, צו אלע וויל זי געהען פֿערשלייערן די פֿנימער... מיר שרעקט זיך מיין הערץ.

גדליהו.

ווארום?

צפניה.

איך ווילסן וואס איז פֿלוצים מיין אָנשקעניש פֿון ווייבער.

גדליהו.

אך געה דאך, לאז זי אריין קומען.

צפניה.

געבע גאט עס זאל זיין צום גוטען, איך האב זעהר מורא פֿאר די ווייבער (אב).

(אויפטריט א כאלדעאישער אפיציער).

אפיציער.

אין נאמען פֿון אונזער גרויסען הערשער נבוכדנצר קום איך צו דיר ווערנער גדליהו. מיט דיעזע פֿרויען, זי זענען אלע פֿון דעם געוועזענעם קעניג צדקיהו'ס פֿאמיליע, דער קעניג נבוכדנצר האט זיך איבער זי ערבארמט, אונד געשענקט דאס לעבען. אבער נור אונזער דיעזע בעדינגונג, דאס די זאלסט זי אונזער דין שוטן געמען, און גארניט מערען דאס זי וועלען זיך רוהיג פֿעהאלטען, און קיינע הענטען מאכען אונזער דעם פֿאלק ווילסט זי אָננעהמען איז גוט ווען גיט דאן מוז איך זי נאך בבל אלס געפֿאנגענע פֿיהרען.

גדליהו.

איך געהם זי אן. (אפיציער אב)

צפניה.

בישטע פֿערדעקטע פֿנימער קומט אריין.

(דאמען קומען אריין).

מיר זענען געקומען, זיך צו בעטען די בעפֿרייאונג, פֿון דעם הערר האב דאך מיטליד, האב דאך מיטליד.

האב דאך מיטליד, האב דאך מיטליד. נעם אונז אונטער דינעם שוטן מיר בעטען דין גרויסער הערר יא מיר בעטען דין נאך אמאהל, מיר זענען געפֿלאגט אן א צאהל גרויסער הערר האב מיט אונז מיטליד בעפֿרייע אונז פֿון דעם פֿייער הענד.

גדליהו.

איך בעגריסע איך ערלע פֿרויען, אונד ווינשע איך גליק צו אייער רעמונג, זיט מיר אלע הערצליך ווילקאממען, יעצט וואלט איהר געפֿע ליגסט אייערע שליערס אָבגעהטען דאמיט איך זאל וויסען וועמען איך האב דאס גליק אין מיין הייז צו האבען (חמוטיל דעקט אב איהר שלייער) חמוטיל?..

צפניה.

אוי א גליק, נו וואס זאגט איהר צו דעם גליק? אזא אלטע!

חמוטיל.

יא חמוטיל, אליא פֿאר וואס קניעסטו גיט, פֿאר וואס ווארפֿסטו דין גיט צו דער ערד פֿאר דין אלטע קעניגין?

גדליהו.

קעניגין זי ווייבער אז איך וועל גיט פֿערנעמען דען רעספעקט וואס איך בין דיר שולדיג! אבער פֿערציהע מיר, די וויסט עס אויך אז פֿאר דין קעניגליכען ווען צדקיהו האב איך אויך גיט געקניעט, איך האב איבער פֿערזאכטעט די אלע וועמען פֿון די געצענדענער! מינע קניע בייג איך נאך פֿאר איינעם וועלכער זיצט דאס אויף דעם טראָהן אין היסטעל.

חמוטיל.

יא, מיין פֿרויער גדליהו, איך קען דין די ביום מינעם קעניגליכען בען הויז איבער מיין פֿייער געוועזען, די אונד דער פֿראָפֿהעט ירמיהו מיט זיין גאנצע סעקטע, איהר זענט שולדיג אין אונזער גאנצעם אונגליק.

גדליהו (ערשטויגט).

וואס? חמוטיל! וואס האסטו געזאגט?!

צפניה.

ערנער דין גיט גוטער גדליהו, זי ווילסן דען וואס זי רעדט, זי איז שוין עבר ובטל.

ח מ ו ט י ל .

עם קרענקט דין פון מיר די וואהרהייט צו הערען, זאג פאר וואס
ביזט די יעצט גובערנאמאך פון יהודה? נישט ווייל די ווארכט פאלש דיין
אייגענעם פאטערלאנד? נישט ווייל די ווארכט איין טרייער קנעכט דעם
קעניג נבוכדנצר?

ג ד ל י ה . (אויסער זיד)

גענוג! איך קאן ווייטער נישט הערען אהנע דאס הערץ זאל אין מיר
פלאצען, וויפיל וואונדער האט שוין דיעזער קערפער געקומען אויף די
פערשידענע שלאכטפערער, וויפיל מאל האב איך גערעכט דאס
לעבען פון דיין ווהן צדקיהו, וועהרענדיג ער וואר אין פערשידענע שלאכט-
טען? אונד וואס האט ער מיך געלויבט? ער האט מיך פערשיקט צו
נבוכדנצר אלס שקלאווע, מינע עהרע אוועק גענומען ביי מיר, אונד
מיך גרויזט וועקנדיק פון מינע אלטע מוטער, וועלכע איז אין דעם
זעלבן מאג פאר שמערצען געשטארבען.

ח מ ו ט י ל .

האט ער דען נישט רעכט געהאנדעלט? ווי האסטו געוואגט צו פאנגען
דאס הערץ פון דעם קעניגס מאכטער? די פרינצעסין וואר געשטוימט
פאר דעם קעניג פון עמון, בעלום דער קעניג פון די עמונים האט זי
פערלאנגט צור פרוי אונד מיין ווהן צדקיהו האט זי איהם פערשפראכען,
אבער דיר צולעב האט זי איהר פאטער נישט געוואלט געהאנדעלען אונד
האט איהם זא איינע שאנדע געמאכט.

ג ד ל י ה .

איינע שאנדע? פערציהע מיר קעניגען, מיר שינט אז צדקיהו וואר
נישט זא גרויס דאס גרליהו זאל פאר איהם איינע שאנדע זיין. דער טראהן
פון יהודה איז נישט געווען אזוי גרויס, ער זאל נישט קענען געפונען א שידוך
צווישען אייגענע, אויסער דעם איז נישטא קיין מיוחסים מיר זענען אלע
גלייך. אבער גענוג, די ביזט מיין גאסט, מיין גאנץ הייז שמעהט פאר
דיר אפען, די עהרפארט וואס איך בין דיר שולדיג, וועל איך געוויס נישט
פערנעסען, ווייל איך טראג איהר ביי מיר אין הערצען.

צ פ נ י ה .

גאט זי דאנק, עס איז איהר שוין אויסגעגאנגען דאס לשון.

ח מ ו ט י ל .

וואססטו מיר אנצייגען, וואו וועט זיין מיין געפאנגעניש?

ג ד ל י ה .

געפאנגעניש?

צ פ נ י ה .

אה, די אלטע מכשפה!

ג ד ל י ה .

קעניגען! דאס איז דאס איינציגע הויז וואס איך בעזימץ עס שמעהט
דיר צו פערפונגען, צפניה, בעגלייטע די קעניגען!

ח מ ו ט י ל .

איך דאנקע, איך דארף קיין דיענערשאפט, איך האב מיין אייגענע
מיט מיר, פרויען! בעגלייטע מיך (אלע אב).

צ פ נ י ה .

קוק אן אביסל א שטאלץ פון א אלטע מכשפה.

ג ד ל י ה .

ניין, מיין הרסה איז נישט אונטער דיעזע פרויען, מיין הרסה לעבט
נישט מעהר?

ה ד ס ה . (ענטלארעט)

יא, זי לעבט! (לויפט צו גרליהו).

ג ד ל י ה .

מינע הרסה!

ה ד ס ה .

מיין גרליהו, מיין איינציגער פריינד! (אומארמוג).

צ פ נ י ה .

הרסה! אה טייערע, ליעבע, גוטע, שעהנע פרינצעסין.

ה ד ס ה .

אויך די ביזט דא גוטער אלטער?

צ פ נ י ה .

צו בעפעחל, צפניה לעבען האט שכל, און נעהם דיר דעם וועג,
האבט אכט רעכטס אום מארש, מארש (אב).

ג ד ל י ה .

איך דאנקע דיר גוטער גאט פאר זא איין גליק, יעצט שמעהסטו
חידער נעבען מיר לעבענדיג אונד פריי, אה מיין הערץ! הרסה! ליעבעס
קינד! האסטו פילע געלייטען?

הדסה.

פרעג נים מין פריינד, מיר ביידיש האבען געלויפט, אבער מיר האבען עס אריבער געטראגען, אך גדליהו וואס פיר אהן ווילדער שטורם דאס וואר (וויינט).

גדליה.

איך האב אלעס מיטגעפיהלט, זינט דאמאלס האב איך מין לעבען געווינדעט דעם שארית ישראל.

הדסה.

אונד זא האט אונד דאס שיקזאל ווידער צוזאמען געפיהרט, נאך זא איינע שווערע שרעקליכע צייט. גיעב מיר דינע האנד גדליהו, דא האב איך דיר צוריק מיט 3 יאהר מין האנד געריכט צום אבשיידע ווען מין פאטערס צאדן האט אונד געשיידעט, אונד יעצט גיב איך דיר ווידער צו זאמען מיט מין הערץ פיר איינער אונד עוויג.

גדליה.

אונדער ליעבע זאל ריינער זיין אלס די פלוצען פון דעם בארג קרמון יעצט האב איך נאך א שעהנעם ציעל צו לעבען פיר מינע ליעבע שטייערע הדסה (אומארמען זיך). (זא)

ביידע (ווינען דעם).

מיר דאנקען דיר גאט פער אייניגט האסטו ווידער צוויי טרייע הערצער נאך זאפיעל לידען נאך זא פיעל שמערצען, ווי גליקליך זינד מיר יעצט נאך דעם מיר האבען געלויפט זאפיעל, צוזאמען געפיהרט האט אונד גאט ביידיש, ערריכט איז אונדער ציעל.

גדליה. (סאלא)

אונד שווער איך דיר יעצט ווידער אויפסניי דיר געהערט מין הערץ מין עוויגע ליעבע, מיט עוויגע טרייע אה ווי גליקליך בין איך יעצט, איין הייליגען ציעל האט מין לעבען אצינד, דאס גליק פון מין פאלק אונד דין ליעבע, שטייערעם קינד.

הדסה. (סאלא)

שטיל האט אמאל די ליעבע מין הערץ פערצעהרט יעצט זאגאר אויך עס לוערט דאס די גאנצע וועלט עס הערט. נור דינע בין איך, איך שווערע עס דיר הייליג ביי גאט, עוויג טריי נור דיר אליין, עוויג טריי בין צום טוירט. (ביידע ווידערהאלען דעם דעם, אב, אויפמירט המוטיל).

חמוטיל.

אך א שעהנעם עלטער, גדליהו דער פריינד פון מין הויגעוונד איז יעצט מין הערשער. מין לעבען, מין פרייהייט, איז יעצט אין זינער האנד וואס וועט מין ענדע זיין? אלעס האב איך פערלויבען, זאגאר הדסה מין איינציגעם אייניקל איז מיר אויך פערעמד געווארען, זי איז יעצט ווידער ביי איהר געלעבעטען אונד קימערט זיך וועניג אום די לידען פון איהר גראםמוטער, איך בין אונגליקליך!!! (אויפמירט ישמעאל).

ישמעאל.

אה קעניגן, טאנע!

חמוטיל.

וואס זעה איך ישמעאל? מין שטייערער נעפע, דו הער?

ישמעאל (קושט זי).

יא טאנע אויך איך האב מיר פון די כאלדעאישע הענד גערעט טעט. מין שיקזאל האט מיר צו איינעם העהערען צוועק בעשטימט אלס שקלאווע ביים קעניג נבוכדנצר.

חמוטיל.

אך מין ליעבער פריינד ווי פרייט מיר מין הערץ דיר ווידער צו זעהען מיר זענען צוויי שילען וועלכע האבען זיך קוים גערעמטעט פון שטורמוינד.

ישמעאל.

יא אונדער לעבען האבען מיר גערעמטעט, דאס איז וואהר, אבער וואס הערט מען מיט אונדער פריינד, וואס פאר אהן צוועק האט יעצט אונדער לעבען, זאגט מיר דעם אמת טאנע, ווי פיהלסטו זיך יעצט אין גדליה'ס הויז?

חמוטיל.

דו פערענסט נאך? זעה בעטראכט מין וואהנונג! איז דאס א וואהנונג פאר א קעניג? וואו איז די צאהלריכע דיענערשאפט? וואו זענען די סאלדאטען? ווי עס פאכט פאר א קעניג?

ישמעאל.

טאנע! ווילסטו רייכען דין האנד זא איינעם וועלכער וועט דיר פון דיעזען געפענגענעם בעפרייען, און דיר צוריק שטעלען אין דין פריי-הערדיגען גלאני?

חמוטיל.

אויב איך וויל? דא האסטו מינע ביידיש הענד!

ישמעאל.

הער, מאנע! פון הרסה'ן הענגט יעצט אב, דאס מיר זאלען צוריק
בעקומען דען טראהן פון דעם קעניג'ן דוד, אדער מיר זאלען בלייבען
גדליהו'ס קנעכט אונזער לעבען לאנג!

חמוטיל.

ערקלעהר מיר ישמעאל, אלעס!

ישמעאל.

איך אונטערזאנדעל אין געהיים מיט בעלים דעם קעניג פון עמון,
איך האב היינט געשפראכען מיט א שפיאן, ער וויל ראכע נעמען אן
גדליהו'ן פיר דער גרויס נידערלאגע וואס ער האט ערשט נישט לאנג פון
איהם געליטען, און פערלאנגט פון מיר איך זאל איהם בעהול'דיג זיין.

חמוטיל.

ווי זא בעהול'דיג זיין?

ישמעאל.

ער שיקט אהער א שטארקע ארמעע פון עמונים, זיי וועלען ליגען
פערשטעקט ניט ווייט פון היער צווישען די געברוגע אונד ווען איך וועל
פארשטעהן אז עס איז שוין צייט עטוואס צו טהוען, בעפאלען זיי
פלוצלונג גדליהו'ן און מאכען פון איהם א ענדע, דאן שלונגען מיר דאס
ביסעל כאלדעער וואס איז נאך היער צוריקגעבליבען, מיר נעמען אין
בעזויטען פון גענצען לאנד, אונד דער טראהן פון קעניג דוד וועט אויפ-
גי אויף געבויעט ווערען פאר דעם קעניג ישמעאל מיט זיינע טחמערע
מאנע די אלטע קעניג'ן צו זיין רעכטער האנד!

חמוטיל.

נון וואס שטעהסטו? וואס צעגערסטו נאך? וואס ווארטסטו נאך?

ישמעאל.

נאך איין זאך שטעהט מיר אין וועג אין די איז הרסה.

חמוטיל.

הרסה? וואס קומערט דיר הרסה?

ישמעאל.

בעלים דער קעניג פון עמון פערלאנגט הרסה'ן צור פריי אונד איך
האב זי איהם פערשפראכען.

חמוטיל.

אבער ווי זא האסטו איהם געקענט פערשפראכען, וויסטו דען ניט
פאן איהר לעבע צו גדליהו?

ישמעאל.

דארום ווענדט איך מיר צו דיר די זאלסט מיר העלפען איבער-
צורידען איהר.

חמוטיל.

אומזאנסט וועט זיין אונזער מנה זי איז פערלעכט אין גדליהו
שטערבליך.

ישמעאל.

דאן מוזען מיר איין אנדער מיטעל געפינען, מיר זאלען זי צווינגען.

חמוטיל.

צווינגען, ווי אזוי איז דאס מעגליך?

ישמעאל.

הער מיר אויס מאנע, אין דער קורצער צייט וואס איך בין היער,
האב איך דורכשפיאנירט די גאנצע געגענד ווי אויך גדליהו'ס הויז, דאָרט
אין יענער זייט שטעהט א קליין צימערל אהנע פערנסטער, איין אויסגע-
צייכענט קערקעריל פאר זא איין אייניקל וועלכע וויל ניט פאלגען איין
גראסמוטער, אלזא ווען זי בלייבט הארטנעקיג שלעפען מיר זי דארטהין
אין יענעם קערקעריל, מיר האלטען זי דאָרט זא לאנג איינגעשפארט ביז
עס וועט קומען די ריכטיגע צייט עטוואס צו טהוען.

חמוטיל.

שטיל, זי קומט! (אויפטויט הרסה).

ישמעאל.

מיין האַנגעשעצטע לעבע קווינע, זי מיר הערצליך ווילקאממען.

הרסה.

גדליהו האט מיר שוין דערזעהלט פון דיר, עס פרייט מיר דיר
זינדער צו זעהען גערעכטע אונד פריי.

ישמעאל.

איך האב עפען יעצט געשפראכען מיט דיין גראסמוטער, אונזער
אלטע קעניג'ן, וויר זינד צו איבערצייגונג געקאמען דאס ניט אומזאנסט
האט אונז גאט געלאזט לעבען, ניט אומזאנסט האט אונז אונזער גליק-
שטערען צוזאמען געפיהרט, דאס איז א צייכען דאס באלד זעהר באלד

מוזען מיר ווידער צוריק קומען צו אונזער פרייהערונגען גלאנץ, איז דאס
ניט אויך דינע מיינונג הרסה?

הרסה.

ניין, ווארום וואלסטו דיר טרויסטען מיט פאלשע האפנונג? צו וואס
נוצט דיר דאס פאנטאזיערען? דאס פערנליכע נור דאס בלוט אין דינע
אדערן, איבעריגענס מיט מיר רעד נישט מעהר פון פרייהערונגען גלאנץ
אין קימער מיך וועהר וועניג דארום.

ישמעאל.

הרסה! איך וויל מיט דיר יעצט רעדען פון דיר אליין, גלויב מיר
יעדער וועלכער וועהר דין העלדענס געשטאלט, דינע פרייהערונגע בליקען
מיט אייגעס ווארט, דין גאנצעס וועזען, יעדער מוז צוגעבען דאס דו
ביזט נאך דאצו געשאפען, אום צו וועזען אויף דען טראהן פאן אייגען
טרויסען מעכטיגען פירשטען, וועלכער וואל וועט קראהנע אויף דין קאפף
אויף-וועזען, פאר דיר וואלען קניען די גרעסטע הערן דעם לאנדעס,
דאס פאלק וואל זיך פיר דינע פיסע ווערפען, די וואלסט...

הרסה.

האלט איין! וואס ווילסטו? זאג עס מיר קורץ, וואס ווילסטו?

ישמעאל.

דיך גליקליך מאכען, בעליס קעניג פון עמון וויל דיר צו וויינע קעניגין
מאכען. ער האט עס פון מיר פערלאנגט און איך האב עס איהם פערשפראכען.

הרסה.

אונד מיט וועלכען רעכט?

ישמעאל.

ווייל יעצט בין איך דאס הויפט פון אונזער פאמיליע.

חמוטיל.

געוויס מין קינד, ער האט רעכט, קום אהער מין קינד, קום צו דינע
געטרייע גראסמוטער, איך וויל דיר געבען מין זענען (ווייל וי בענטשען).

הרסה.

לאז מיך צופרידען מיט דין זענען!

חמוטיל.

דו איבערגעקעהרטעס קינד! ווילסטו ווידער פון דיר פערשמויסען
דין גליק?

ישמעאל.

הרסה! דו ביסט אלע מאל געווען אן ערעלמוטהיג, ווא גוטעריציג, וועה,
מיר ביטען דיר מיט טרעהרען אין די אויגען. מיר זענען פערלאזען, מיר
זענען בעדעקט מיט שטויב און אש, מיר זענען און אונזער אייגען לאנד
ווי אנטלאפענע, מיר עסען דאס ברויט פון אונזערע פיינד, אבער ווען דו
ווערסט קעניגין פון עמון, וועסטו אינא רעטען פון אונזער עלענד און נויטה.

הרסה.

שווייג! קיין ווארט מעהר פון עמון, וואס? פון דינען אבשוללען
טיראן, ערווארטעסט דו הילפע? דינען ווילדען מענשענפערעסער ווילסטו
מאכען פאר א פאסטוך איבער אונזער לעצט ביסעלע שפעלעך? וועט ער
דען ניט פון זי ארונטערריסען די וואהל צוואמען מיט די הויט? פריי
זיין אונד גליקליך לעבען קענט איהר נור אונזער דען שומץ פון אונזער
ערעלמוטהיגען אונד גוטעריציגען גובערנאטאר גדליהו!

חמוטיל.

גדליהו, און גדליהו, און ווידער גדליהו! ווען דו ווילסט נישט
געהארען דינע גראסמוטער, ווא געהארע דען בעפעהל פון דער קעניגין,
איך בעפעהלע, אן איהם נישט מעהר צו דענקען.

הרסה.

ווא ווייט האט אייך די איינבילדונג פערפיהרט, דער טראהן איז
צובראכען, פארברענט, דער ווייג האט איהר אש צושפרייט אויף אלע
4 זיטען אונד דאך יאגט איהר נאך דעם שאמען און צוליעב דינען שאמען
ווילט איהר אייערע קינדער אפפערען? ניין, אזא קעניגין הער איך ניט!

חמוטיל.

איך האב עס פרייהער געוואוסט!

ישמעאל.

לאז מאנטע, יעצט לאז מיך אויך מיט איהר א פאר ווארטען רידען
זעהע הרסה (ווייט דעם שווער) בעטראכט דינען שווער, פרוביר זינע
שאפע שפיצע.

הרסה (ערשראקען).

וואס איז דאס? און וואס ווילסטו טהוען?

ישמעאל.

מיט דינען שווער וועל איך גדליהו'ס הערץ דורכבאהרען.

הרסה (שרייט).

וואס?! דאס?! דאס ווילסטו טהוען?!

ישמעאל.

אין ווען די צווייפֿעלסט נאך דארטן, וואָ שווערע איך ביי דער קרוין
פֿון קעניג בוד, די האָסט מיך אימער צו נארען געהאלטען די האָסט דין
אימער איבער מיר לוסטיג געמאכט, יעצט ענדליך וואָלטו מיך קענען
לערנען, דין איבערצייגען דאָס פֿאַר מירן טראָהן קעמפֿ איך וואָ מוטהיג
ווי אַ ליב, אונד גרוואָס ווי אַ טאָגער.

הרסה.

ניין, ניט אַ ליב ביוטו, וואָנדערן אַפֿאַלשע שלויע קאמזע, ניט אַ
טינגער, נור אַ בלוט-דורסטונגער וואָלף, אונגעשט! וואָ בעלאָהנסטו דין
וואָלטהעמער, וועלכער האָט דין אויס מיטליד אין זיין הויז אַרטיגנעמקען,
פֿאַר זיין גוטהערגעניגט, ווילסטו איהם מיט מאָרד בעצאָהלען?

ישמעאל.

קין שרייען און קין שוועפֿען ווירד דיר יעצט העלפֿען. אין דין
האנד ליגט יעצט דאָס לעבען פֿון דין גרליהו, ווילסטו אונז פֿאַלגען און
געבען דינע האנד דעם קעניג פֿון עמון, וואָל גרליהו לעבען בלייבען, ווען
אַבער ניט, וועל איך זיין קאָפֿ צו דינע פֿיס לעגען, יעצט וועהל, בעווייז
וועסטו די לעבט בעסער דין אָדער איהם?

הרסה.

אַה באַרטהערציגער גאָט! וואָרום בין איך ניט לעבער איך געפֿאַ-
לען צוואַסען מיט דיעזע טויערנע פֿון מינע שוועסטער אונד ברודער?
(קניעט) האָט מיטליד, ערבאַרמט איך אויף מיר, וואָס פֿאַר אַ שלעכטעם
האָב איך איך געטהון. פֿאַר וואָס ווילט איהר מיך פֿערקויפֿען? אָבער
ניט נור מיך, איך אלץ פֿערקויפֿט איהר אויך פֿיר נידריגע שקלאווען צו
די ווילדע עמונים, איהר פֿערקויפֿט דאָס אַרמע אונגלוקליכע פֿאַלק פֿון
יהודה! אַך גראָסמוטער! ישמעאל! בעדענקט, איבערליגט איער עהרגיץ
וואָס פֿערבלענדעט איערע אויגען, אַה וועה! וואָס ווילט איהר טהון? (וויינט)

ישמעאל.

וואָס איך האָב צו טהון ווייט איך גאנץ גוט, אַהנע דין אום אַ עצה
צו פֿרעגען, איך פֿערלאנג אַנטוואָרט, ווילסטו דין האנד ריכען דעם קעניג
פֿון עמון, אָדער ניין? די צייט איז קורץ, ענטשיידע!..

הרסה (שפּרינגט אויף).

וואָס איז דאָ צו ענטשיידען? ווען אלע מינע גערווען שרייען, ניין.
ווען יעדעם טראָפען בלוט און מינע אָדערין שרייט ניין. ווי קענען מינע
ליפֿען אויסהיידען יא? ענטשיידונג ווילט איהר פֿון מיר הערען? וואָ
הערט: ניין! און טויערנע מאל ניין!

חמוטיל.

איך האָב עס פֿריהער געוואוסט!

ישמעאל.

וועהר גוט, יעצט געה און איבערלעגן עס דיר קאלטבליטונגער
(זי געהט צום סהיר) וואָהין? ניט דאָ און דין וועג! האָלטו אונז
פֿאַר קינדער? גלויבסטו דאָס מיר וועלען דין פֿריי לאָזען, די וואָלט
דינעם געלעבעטען אלעם ערצעהלען? דאָרטו געה, אין אַ פֿינסטערען
קערקער אינגעשפּאַרט וואָלטו און שרעק וואָ לאנג בלייבען ביי דין
היים לעבענדיקעם הערץ ווירד וואָ קאלט ווערען ווי אייז, יעצט געה!

הרסה.

הילפֿע! הילפֿע!

ישמעאל.

אומזאָנסט איז דין געשרי, ניעמאנד הערט דין (ראנגלען ייד).
אויפֿטריט גרליהו.

גרליהו.

האַלט!

הרסה (לויפט צו איהם).

מיין גרליהו! מיין רעסטער!

ישמעאל.

גנאדע!

גרליהו (איראניש).

גנאדע, וואָס, די ביטערסט אום גנאדע, די גרויסער מאן פֿון קעניג-
ליכען שטאם, די קאנסט וך וואָ ווייט ערנדרונגען אונד קניען פֿאַר אַ
אינפֿאַכען אונטערטאן! טפֿוי, ווי שענדליך! אונד וואָ איינער יאָגט
זיך נאָך אַ קראָהנע? די ווילסט קעניג זיין און בעשיצען אַ פֿאַלק, וועהרענד
די אלץ ציטערסט פֿאַר דעם טוידט ווי איין אלטעם ווייב (האַלט זיין זעכעל
אנטקעגען) רעכט וואָלט געווען דאָס איך וואָל דיר יעצט דין פֿאַלשעם
הערץ דורכבויערען מיט דעם זעלבען שווערד מיט וועלכען די האָסט
געוואָרט מיין לעבען נעמען. אָבער ניין, מיין האנד וואָל קין בלוט
פֿערגעסען, וואָל געמאנד זאָגען. דאָס גרליהו האָט דאָרום ישמעאל'ן
געטיירטעט אום ווינע הערשאַפֿט צו זיכערען, דער גאָמען גרליהו וואָל בליי-
בען דין אונגעפֿלעקט, איך שענקע דיר דאָס לעבען, נאָר אונטער מיין
שוטץ ביוטו ניט מעהר, און ווען די ווירסט ווירדער פֿאַן די כאלדעער גע-
פֿאַנגען, וואָ איז עס דינע אייגענע שולד. די אלטע, בלייבסטו היער מינע
געפֿאַנגענע, קין שרייט מאַכסטו מעהר אַהנע וואָכע (ישמעאל פֿאַקט אַ שווערד
גרליהו אויף, פֿעכטען זיך ישמעאל פֿערלייערט, ביטערט אום גנאדע). געה!
פֿאַרהאַנג.

פיערטיער אקט.

צפניה. (מיט די 4 ברידער אין וואלד).

ברידער! זאלען מיר דעם היינטיגען פריידעג-מאָג נישט בעטריבען מיט טרויעריגע געדאנקען, נאָט וועט אונז נישט פֿערלאָזען, 20 שטערט האָט מען אונז ערלויבט ווידער אויפצובויען, אונזער לאַנד ווערט ווידער לעבעדיג, אין מיר וועלען איהר ווידער זעהן אין פֿריהערדיגען גלאַנץ. נישט אַמט, מינע ברודער?

I.

געליטען אָהן אַ צאהל — האָט אונזער פֿאָלק ישראל פֿאַר זינע שווערע זינד — געשטראַפֿט האָט נאָט זיין געליעבטעס קינד. די צייט קומט שוין באלד ווידער דאָס אונזערע פֿרומע ברודער וועלען זינגען הייליגע לידער אין בית-המקדש פֿרי כהנים און פֿראָפֿעטען — וועלען פֿאַר אונז בעטען לויים מיט טראַמפעטען — וועלען שפּילען אויפֿסניי. הללויה, זינגט מיט חשק איהר יודעלעך גרויס און אונזער נאָט, אַ נאָט! הללויה זינגט פֿאַר איהם פֿרומע יודעלעך, שרייט אלע אין איינעם אַחד אַחד!

II.

אונזער פֿאָלק בעפֿרייט, דאָס בית-המקדש בענייט מיט פֿראַכט און גלאַנץ ווי פֿריהער העלף נאָט, דערלעבען זאלען דאָס מיר.

אונזער לאַנד וועט ווידער גלאַנצען

מיט בלומען און מיט קראַנצען

פֿרייען זיך און טאנצען, וועלען מיר אָהן אַ צאהל

און לויים ליד די יונגען, וועלען ווידער זינגען

די האַרפֿען וועלען ווידער צוקלינגען ווי אַ מאָל

הללויה א. ז. וו. (טאנצען אַרויס. פֿערוואַנדלונג).

(אין בית המקדש. כהנים, לויים, מיליטער קניען. גדליהו און הרמיה שטעהען אויף אַ טראַק און דער כהן-גדול גייעט דען זענען).

כאַר. (זינגט) אונזער געבעט פֿערנעהם נאָט בעשיצען מענטשן גדליהו — בעשיצען מענטשן איהם

היט איהם אָב — פֿון שאַנד און שפּאַט מיט דיין הייליגע האַנד, העלף נאָט איהם. דיך דיענען מיר גרויסער נאָט — דיין קראַפֿט און איבעראַל, דיין קראַפֿט, דיין קראַפֿט, און איבעראַל נעהם אונזער געבעט צו, בענטש פֿון אויבען אונזער מנה. ישמעאל לויט אַריון מיט עמונים וועלכע פֿאַנגען הרסה'ען און פֿעריאָגען די יודען. ישמעאל ערמאָרעט גדליהו, (אלע אָב).

גדליהו.

אויס און מיט מיר, מינע קרעפֿטען שווינדען, לעבע וואָהל מיר הרסה! לעבע וואָהל מיר ליעב פֿאָלק! לעבע וואָהל מיר הייליג לאַנד! מיר הרסה לעבע וואָהל! (אויפֿטריט ישמעאל מיט עמונים).

ישמעאל.

ווי שעהן און דער זינע, יעצט ענדליך האָב איך מיין ציעל ערריכט... דאָ ליגט ער דער שעהנער העלד מוידט פֿון מיר שווערד, זאָ אַ ענדע וועלען אלע האָבען, וועלכע וועלען ווידערשפּענענען גענען דעם קעניג ישמעאל! יעצט ברענגט מיר אהער די פֿריגעסן הרסה! יעדענפֿאלס און ער מיט אַ שעהנעם מוידט געשטאָרבען! איין העלדעג-מוידט! (אויפֿטריט הרסה).

איינער.

האָד לעבע הרסה, די קעניגין פֿון עמון! הירד!

ישמעאל.

זאָ מינע ליעבע קווינע מיט אַ פֿריידעג-געשרי וועט באלד דאָס פֿאָלק דיך בעגליטען צום טראַק פֿון עמון, וועהרענר היער וועט ווידער אויפֿשטיינען דער טראַק פֿון קעניג דויד, קום הרסה צו דיין העלד וועל-כער וועט דיך פֿיהרען צו דיין געקרוינטען הערשער!

הרסה.

אוועק! בעריהר מיר נישט! דינע הענד דאמפֿען גאָד פֿון בלוט, וואו בין איך? איז דאָס נישט גדליהו'ס הויז? וואו און גדליהו מיין מאַן? האָסטו איהם ערמאָרעט? ישמעאל! האָסטו איהם ערמאָרעט? אויף דיין שטערנע זעה איך ברענען דאָס צייכען פֿון דעם מערדער קין...

ישמעאל.

בערוהיג דיך ליעבעס קינד! עס בלייבט דיר יעצט קיין אנדערער אויסוועג, נור אלס קעניגין פֿון עמון צו ווערען. אָדער ווילסטו געהן ווי איינע בעטלערין פֿון מיהר צו מיהר אַ שטוקעל ברויט און אַ נאָכט-לעגער פֿיר דיר בעטען? פֿערגעס אלע דומה'טען פֿאָלג מיין ראַט און זי גליקליך.

ה ד ס ה .

האז איז גרליהו? ווילסטו מיר ענדליך אנטווארטען? געב מיר צוריק מיין גרליהו! מיט איהם וועל איך בעטלען געהן, האט איהם דיין שווער פערוואונדעט? איך וועל איהם היילען, מיט מינע ליבען וועל איך אבווא-שען זיין רינגערעם בלוט, מיט מיין האנד איהם פערשטעלען זינע וואונדען. האט איהם דיין שווער בלינד געמאכט? נו, ווארום שוויגסטו? ואג וואס האסטו מיט איהם געמאכט? וואו איז מיין גרליהו?

י ש מ ע א ל .

ווען די בויט זא הארטנעקיג, זא איבערצייגע דיר, דאס די האסט נישט מער צו האפען שוין היער! היער איז דאס דיין גרליהו!... (מעלאדראמע)

ה ד ס ה .

אך! נין, נין עס איז נישט מעגליך, עס קען נישט זיין, גרליהו ער-וואכע, עפען דינע אויגען, דיין פאלק רופט דיר! דיין הדסה רופט דיר! אך, מיין גרליהו איז טוירט!... און דאס האסטו געטוהן, דער ווילדסטער היידער וואלט דאך נישט געהאט דאס הארץ צו פערניסען דאס בלוט פון זא איין העלדענסמוטהיגען העלד. די שלאנג איז מענשענעשטאלט! געה און שלעפ דיר ארום! וואנדער פון לאנד צו לאנד! און פונדע גארניט, און ווען די פונדעסט יא, זאל עס דיר אויס דינע הענד פאלען, וואו די וועסט געהן זאלען דיר די בלייביגע גיסטער פערפאלגען, וועלכע די האסט ערמארעט, אהן אויפהער זאלען זיי דיר יאגען פון ארט צו ארט, די זאלסט דעם טויט זוכען און נישט געפונען, לעב! לעב! אין שרעק, אנגסט און פלוד!

י ש מ ע א ל .

מיין געדולד איז שוין צו ענדע! אונגעוואנענע! וויסטו דען נישט דאס איך ווערדע דיר צווינגען מיט געוואלד! קום!!!...

ה ד ס ה .

האלט! נישט פון דער שטעלע! זאנסט רייס איך ארויס פון דיר דיין נידערמערעכטיגעס הערץ, אונד צוטרעט עס מיט מינע פיס, אבוואהל דיין פערפלוכטער קערפער האט נישט די ווערטה צו בעריהרען דען פלאץ וואו דינער הייליגער ליגט, גלויבסטו דאס איך וויל נאך זעהען די זאנע נאך דעם דיעזע אויגען זעהען נישט מער? מינסטו איך וויל נאך אטהע-מען, ווען דיעזע ברוסט האט אויפגעהערט צו אטהעמען?.. היער בין איך מיין גרליהו! דינע בין איך! דינע טרייע הדסה געהט מיט דיר אויך נאך דעם טוירט, איך קאם צו דיר! (שטעכט זיך).

י ש מ ע א ל .

האלט איין! הא די שרעקליכעס וועזען!

ה ד ס ה .

יעצט איז מיר נישט, איך בין ווידער צוזאמען מיט מיין גרליהו! איך דאנק דיר נאט! (שטארבט).

י ש מ ע א ל .

(וויטהענד)

דאס איז שרעקליך! זא א ענדע האב איך נישט ערווארטעט!

א פ י צ י ע ר .

לירער האט די גאנצע זאכע יעצט איינע אנדערע ווענדונג גענומען, שאדע אום דאס פערנאסענע בלוט!!!

י ש מ ע א ל .

וואס זאנסטו? און מיין פערשפראכענע קראהנע!!!

א פ י צ י ע ר .

די בעקאסטס זי דאן, ווען די פרינצעסין הדסה ווירר ווידער לעבענדיג ווערען (שטורם, שלאכט).

פ א ר ה א נ ג .

פ י נ פ ט ע ר א ק ט .

(שטעלט פאר דעם כותל מערכי).

י ר מ י ה ו .

(זיצט)

אח וויין און יאמער מיין אונגליקליך פאלק ישראל, פערלירען האסטו דיין לעצטען בעשעמער, פערלירען האסטו אלעס, אלעס, יעצט ערשט איז אונזער חורבן פאלשטענדיג. גרליהו אונזער ערלער העלד! די געטרייער הרט, אויף וועמען האסטו צוריקגעלאזען די ארעמע שעפע-לעך, יא, יענער טאג זאל אעווינגער טרויעריגער בלייבען, איין פאסט טאג צום אנדענקען אן אונזער אויסגעלאשענעם שטערען, יענער טאג זאל הייסען צום-גרליהו. (זינגט):

I.

איכה — ווי אזוי בין איך געבליבען אצינד.

קלאגט בת-ציון מיט געוויין

פאר וואס מיר גאט האסטו אזוי ביטער געשמראפט דיין קינד?

פאר וואס איז איהם אזוי געשעהען?

געשלאגן דין האסטו אליין, איי מיט דין אייגענער האנד
דער גרעסטער שונא ביזטו נאך געווען, איי דין אייגען
פאטערלאנד

נייט מיט טרעהרען—ואלסט נייט אויפהערען
אויף דין חורבן וואס דיר איז געשעהן,
אוי קלאג און וויין,

אוי קלאג און וויין, אין דין אונגליק שולדיג ביזטו נור אליין.

II.

איכה וואו איז מיין שעהנהייט און שטאלץ פון פריהער?

קלאג ישראל און ברעך די הענט

זעה מיין גאט ווי דער פיינד איז זיך נוקם און מיר
פערטויסט איז אלעס, צערשטערט פערברענט.

אליין די שלעכטער ווען

מיין בית-המקדש האסטו פערברענט

אויסגעלאשען דאס ליכט פון ציון

האסטו אליין מיט דייע הענט

האסט געוולט גערויבט

דיין ברודערס בלוט אומזאנסט פערגאסען

דורך שגגת חנם איז בלוט געפלאסען

אין דין אונגליק שולדיג ביזטו נור אליין.

III.

איכה ווי איין אלמנה וויינט און קלאגט

ירושלים די שטאלצע שטאדט

איכה איינציג קינד האט א פערמדער ארויס-געיאגט

און זי פרויבט פון אלע איהר גוטס

געדענק מיין גאט, געדענק דין קינד,

אוי לאז מיר נישט ווערען צו שאנד

האסט מיר געשלאגן וועה אונד וויינד,

אוי גאט גענוג רייך מיר דין האנד

השיבנו חיינו

איך וועל שוין נישט זינדיגען, איי נין!

זעה מיין טרעהרען, מיין געוויין

מיר העלפען ווידער קענסטו נור אליין

נור די מיין גאט, נור די אליין (אב, מעלאדראמא).

אויפטויט ישמעאל משוגע.

ישמעאל.

אט איז דער ריכטיגער פלאץ, דא וואל מיין קרעהנונג שטאט.

פֿינדען! קניעט אלע ניעדער!.. ווא, ווא, יעצט געהט עס לאז (שוהט אן די
קראנהע) איך האב מיין ציעל עררייכט, ענדליך בין איך קעניג, יעצט
שרייט אלע מיט מיר: עס לעבע ישמעאל דער קעניג פון ישראל!
וואס? איהר שוויגט?! (ערנסט) וואו זענען זיי הינגעקומען? אלעס מיט
איינמאל פערשוואונדען, וואו זענט איהר מיין טרייע סאלדאטען? וואו?
וואו?.. (ציטערט) אה א גערויש, מען קומט (עס בעווייזען זיך סקעלעטען
מיט געשריי) איהר זינט עס, איהר שרעקליכע גימסטער? איהר קומט שוין
ווידער מיר ווא אונבארמהערציג צו מאטערן?! וועק! וועק! איך קאן
דעווען שרעקליכע קוואהלען נישט מעהר אויסהאלטען! אה ווי עס רוישט,
ווי עס שטורמט! וואהין וואל איך לויפען? גענוג!.. גענוג!.. איך קען
נישט מעהר אויסהאלטען, מיטלייד! ערבארמונג! נעמט מיר מיין לעבען,
איך גיב אייך עס גערן! נין! איהר ווילט נישט? איהר ווילט מיר
לעבענדיג בעגראבען (סקעלעטען פערשווינדען, שרייט, פאלט).

אויפטויט צפניה מיט די ברודער.

צפניה.

פֿון דאנען קומט דאס יאמערגעשרי, ווער וואל דאס זיין?
(ערבליקט ישמעאל) ועהט נור מיין ברודער, דא ליגט דער טייערער שאץ.
וועלכען מיר זוכען שוין ווא איין לאנגע צייט! הע יונגע! אין ווא איינע
לאנגע זעה איך דין ווידער? ווא טרעפט גאטעס שטראפע איינעם נאך
אנדערען! די אלטע חמוטיל איז פאר שרעק אויף די געברענגע געלאפען,
אונד פון א הויכען פעלוען ארונטער געפאלען, הייטע מארגענס
האב איך זי געפונדען צערשמעטערט! אונד דעווען העלדען, שוים
נור אן מיין ברודער, ווער עס וויינט אונז שלעכטעס וואל קומען
אויף זיין לאגע.

ישמעאל.

אה, איהר זינט עס מיין בראווע סאלדאטען?!!

צפניה.

וואס? דייע בראווע סאלדאטען?! וועמען רופסטו בראווע סאלדאט-
מען? (לויפט מיטן שווער) דאך נין! דעווען שווער וועלכע האט געשטרי-
מען פֿיר גדליהו, וואל נישט בעריהרען דין שטערליכען מערדערשען
קערפער! גדליהו הערסטו דעווען נאמען? מערדער! אה ווי ער ציטערט!
זעהט ווי ער ביגט זיך צוזאמען, נין, איך דארף איהם נישט בעשטראפען,
זיין שטראף איז שוין אין זיין הארצען.

ישמעאל.

נומע מענשען! הערט מיר אויס! איך ענטזאנע מיר פֿון דאס
קעניגרייך!

צפניה. (לאבט)

ווירקליך? אונד דו מינסט עס ערנסט? הערט ברויךער א גוטסקיט
פון אמן קעניג!

ישמעאל.

הער לענג איך צו אייערע פליסע מינע קראהנע (לייגט) נור אינע
זאכע ביטע איך איך, האט מיטלייט מיט מיר, נעמט מיר דאס לעבן.
איך ביטע איך.

צפניה.

מינע ברויךער! ווער פון איך וויל דורך-שמעלען דאס הערץ פון
דעווען ארמען וונדער?

אלע.

איך נישט.

צפניה.

נאט האט געריכטעט! געה ווייטער און קום אויף אנדערע הענד.

ישמעאל.

וא ציטערט איהר פאלשע קנעכט!

צפניה.

וואס?!

ישמעאל.

ציטערט פאר אייער מעכטיגען קע... אה נון, נון, רעטעט מיר.
זעהט אט קומען זי שוין ווירדער.

צפניה.

ווער קומט?

ישמעאל.

די שרעקליכע גיטער, זי פערפאלגען מיר שוין ווירדער, איך בעס
איך לאסט נישט, מען רייסט מיר שוין ווירדער מיר קערפער! לאסט נישט!
העלפט מיר! ח ח ח (אב).

צפניה.

נאט איז גערעכט! און ער איז משוגע!

(אויפטויט ירמיהו)

ירמיהו.

קלח עמרת ראשינו אוי לא לנו כי קטאנו! נאט איז מיט איך מינע
קונדער!

צפניה.

היליגער פראפעט! מיר זענען צו דיר געקומען! וואלט אונז
צייגען דען וועג און וועלכען מיר זאלען געהען און וואס מיר זאלען טהון!
מיר זענען אלע בערייט נאך ענפמען אויסצוואנדערען, דארפן מיר
דאס?

ירמיהו.

בעהיטע איך נאט מינע קונדער פון זאלכע געדאנקען, פערדער-
בען און אונטערנאנען, דאס ערווארטעט איך אין ענפמען, ווער עס
וועט פערלאזען דעווען היליגע ערד, דער וועט נישט מעהר דערלעבען
זי ווירדער צו זעהן, בלייבט! בלייבט! אין דעווען היליגעם לאנד! אין
נאמען פון אונזער גאט רעדע איך יעצט צו דיר מיין פאלק: (אלע קניען).
„באלד קומט די צייט און איך ווערדע צוברעכען דעם יאך וואס דו טראגסט
אויף דיין האלד. צורייסען די קעטען מיט וועלכע מען האט דיר ריינע
הענד געבונדען, פערוויסען וועל איך באבילאן, וועה וועט זיין צו דיר
נבירנער! ציטערט איהר כאלדעער! איהר פייניגער פון מיין קונד, אין
מעכטיגען פיינד וועל איך איבער איך ברענגען! און וועל איך פערשעל-
טען פאר אלעם בעווען וואס איהר האט געטהון מיין היליג ציון, קום צוריק
צו מיר מיין פאלק! איך האב דך ליעב מיט אייביגע לעבע. אזוי זאגט
דיין הער, דיין גאט! (מען הערט זינגען אין טעמפלעל)?

כאר.

לויבט נאט אונזער הערן, עוויג זענען זיינע גאדע! הללויה!

ירמיהו (קניעט).

איך זעה ווירדער ציון און פריהערניגען גלאנץ, דאס היליגע הויז
פון נאט איז ווירדער אויף געבויט! קומט מינע ברויךער! (אלע זב, כאר
זינגט אין טעמפלעל).

פארהאנג פאלט.

מאדערנע ליטעראטור

אונטער דעם נאמען „מאדערנע ליטעראטור“ מרעמען מיר צו ארויסצוגעבן א גאנצע סעריע ערצעהלונגען, דראמען, סקיצען א. ז. וו. אַרײַנפאלע און איבערזעצונגען פֿון די בעסטע קלאסישע שריפטשטעלער פֿון פֿראנצױזיש, דײַטש, פּאָליניש און אנדערע שפראַכען.

עס זענען ארויס פֿון דרוק:

- (1) ניוואַי דע מאַפּאָסאָן: ערצעהלונגען I 12 ק
- (2) הערמאַן היינעריכט: אַהשער 7 "
- (3) ניוואַי דע מאַפּאָסאָן: ערצעהלונגען II 12 "
- (4) פֿרײַז הירשביין: „דער אינטלינגענט“ 25 "
- (5) מ. ז. פֿיערבֿער: ערצעהלונגען 8 "

די אדרעסע:

Издательство „Я в н е“ Варшава
Дикая 13 телеф. 192, 76.

אַנאָנסע

עס זענען ארויס פֿון דרוק פֿון דער סעריע
טעאטער ביבליאָטעק

- (7) יודישער קעניג ליר י. גאָרדין 25 קאָפּ
- (8) דער ווילדער מענש (מיט אַבבילדונג) י. גאָרדין 25 קאָפּ

עס דרוקען זיך פֿילעל אנדערע טעאטער-שטוקע
Издательство „Я в н е“ Варшава
Дикая 13 телеф. 192, 76.

פערלאגס-בוכהאנדלונג יבנה.

ספעציעלע בוכהאנדלונג פאר יודישע ליטעראטור, קונסט,
געשיכטע און וויסענשאפט אין העברעאישער, ישראלישער
פילישער און אנדערע שפראכען.

גרויסער אויסוואהל

פון: לעהר-זכער און מעטאדעס צו ערלעבן העב-
רעאיש, רוסיש, פאלניש, דייטש, ענגליש און אנדערע
שפראכען. פערשידענע יודישע בילדער, אנוואס-קארטען,
און אלבום'ס, — יודישע נאמען פאר פיאנא און פֿיע-
דעל פֿון אלע יודישע טהעאטער-פיעסעס, נוגונים
טעניא. וו.

אלע ביכער פֿון די פֿערלאגן: אחיאסף, הושיה, מוריה,
האור, פראגרעס, די וועלט, צוקונפט, חרות, המון,
קאמפא און אנדערע.

!!! וויכטיג פאר פראווינציעלע בוכהענדלער

פֿעראיינען און ביבליאטעקען !!!

פֿרי צו געבען די מעגליכקייט פראווינציעלע בוכהאנדלונגן פֿער-
איינען און ביבליאטעקען אלעס אין איין אָרט און צור צייט צו
בעקומען — האָבען מיר אויסער אונזער אייגענע אויסגאבען קאנצענטרירט
ביי אונז אין בוכהאנדלונג זעמטליכע אויסגאבען וואָס ערשיינען אין די
לעצטע צייט, יעדער קונדע ווערט אויפגעפאסט און גלייך נאָכ'ן עמפֿ-
פאנג פֿרישער ביכער און בראַשורען ווערט יעדען געשיקט לויט זיין
בעדארף.

!!! די בעסטע בעדינגונגען !!!

בעהאנדלונג, שמרענג רעעל און פינקטליך

Книжный магаз. издат. „ЯВНЕ“
Варшава Дикая 13, тел. 192,76.

54A